

„Našou prácou ukončujeme
bezdomovectvo.“

Výročná správa
občianskeho
združenia Vagus
za rok **2023**

Výročná správa občianskeho združenia Vagus za rok **2023**

Predhovor

Predchádzajúce roky boli poznačené mnohými nevyspytateľnými krízami, ktoré sa nám však podarilo prekonať. Aj vďaka komunite podporovateľiek a podporovateľov Vagusu a ďalších osôb, ktorým záleží na ľuďoch bez domova, sme zvládli celosvetovú pandémiu, nečakaný útok na Ukrajinu, následnú rekordnú infláciu a energetickú krízu. Rok 2023 sa niesol v duchu nestabilnej politickej situácie poznačenej výmenou predsedov vlády, ktorá nakoniec padla a nahradila ju úradnícka vláda. To sa odrazilo aj na absencii nových kvalitných opatrení, ktoré by pomohli ľuďom žijúcim v rôznych formách extrémnej chudoby.

Súčasťou roku 2023 boli dva silné momenty. V apríli bola prijatá historicky prvá Národná koncepcia prevencie a ukončovania bezdomovstva. Slovensko bolo jedným z posledných členských štátov Európskej únie, ktorý nemal celoplošný strategický dokument zjednocujúci postupy týkajúce sa pomoci ľuďom bez domova a predchádzania tomu, aby ďalšie osoby neprichádzali o svoje bývanie. Prijatie takého dokumentu bolo okrem iného aj podmienkou na čerpanie eurofondov, ktorú sme si sami stanovili. Po dlhých mesiacoch bola národná koncepcia, na tvorbe ktorej sa podieľal aj Vagus, nakoniec prijatá. Je to jeden z najdôležitejších úspechov v oblasti chudoby a bezdomovectva za posledné roky a my sme nesmierne vďační, že sa podaril zrealizovať a že sme mohli byť súčasťou tvorby dokumentu, s ktorého obsahom sa vieme stotožniť.

Druhým silným momentom bolo zistenie aktuálneho počtu ľudí bez domova. Toto číslo sa zisťuje v rámci pravidelného sčítania obyvateľstva, ktoré na Slovensku prebieha raz za 10 rokov. Štatistický úrad poskytol (po tlaku mimovládnych organizácií) toto číslo po roku a pol od sčítania a nám táto číslica vyrazila dych. Počet ľudí bez domova totiž za posledných 10 rokov stúpol až trojnásobne. Zatiaľ čo v roku 2011 medzi nami žilo 23 483 ľudí bez domova, v roku 2021 to bolo až 71 076 ľudí, ktorí nemajú svoj domov. Ďalších vyše 880 000 ľudí žije na hranici chudoby a sociálneho vylúčenia. Sami najlepšie vieme, že za každým číslom sa skrýva konkrétny človek.

Aj tieto správy primäli Vagus k tomu, aby vzniklo nové, advokačné oddelenie. Jeho cieľom je tlak na systémové zmeny v oblasti prevencie pred bezdomovectvom, cenovo dostupného nájomného bývania, dostupnej zdravotnej starostlivosti či sociálnych služieb pre ľudí v núdzi. V rámci nového oddelenia sa nám okrem už spomínanej práci na koncepcii a komunikácii so štatistickým úradom podarilo zorganizovať veľmi príjemné priateľské stretnutie so zástupkyňami a zástupcami sociálnych oddelení jednotlivých mestských častí, ktoré prebehlo v našom Domci a súčasťou ktorého bola diskusia o tom, ako si vieme byť vzájomne nápomocní. Do Domca tiež prijal pozvanie primátor Bratislavy, s ktorým sme riešili možnosti navýšenia rozpočtu mesta na sociálnu oblasť. Nosnou témou našej komunikácie a aktivít bol tiež príspevok na bývanie, ktorý je aktuálne nefunkčný.

Okrem toho sa nám v roku 2023 podarilo posilniť napĺňanie ďalšieho cieľa, ktorými je scitlivovanie verejnosti v téme bezdomovectva a ktorý dosahujeme rôznymi

aktivitami vo verejnom priestore. Pri príležitosti 10-teho ročníka podujatia Noc vonku sa nám podarilo toto podujatie prvýkrát zorganizovať celoslovensky. Bratislavskú Noc vonku dokonca otvorila prezidentka, pani Zuzana Čaputová. Okrem toho sa nám podarilo školiť rôzne skupiny ľudí v 29 rôznych inštitúciách vo viacerých mestách na Slovensku, ale aj v Česku, čo je historicky najvyšší počet. Započali sme napríklad spoluprácu so Slovenskou národnou galériou či Mestskou knižnicou v Bratislave, kde sme zamestnanecké tímy školili v komunikácii s ľuďmi bez domova, ktorí ich inštitúcie taktiež navštevujú. Krásnou novinkou Vagusu je aj jedinečný Časopis z ulice, ktorý sme ko štvrťročník začali bezplatne vydávať pre ľudí bez domova.

Najdôležitejšie je, že Vagusu sa darilo poskytovať všetky svoje služby pre ľudí bez domova tak, ako zamýšľal. Srdcom Vagusu je priamy výkon práce s klientkami a klientmi a ten by nebol možný bez perfektných zamestnaneckých tímov našich troch programov, ktoré sa skladajú zo zanietých profesionálok a profesionálov.

Posledné roky nás naučili dostatočne rýchlo reagovať na nečakané krízové situácie. Nie vždy sme sa dokázali zorientovať tak rýchlo, ako by bolo potrebné, nakoniec sme si však vždy našli cestu k tomu, ako za akýchkoľvek okolností poskytovať čo najkvalitnejšie služby pre čo najväčší počet ľudí v núdzi.

Našu prácu môžeme robiť najmä vďaka spolupracovníckam a spolupracovníkom z firiem, štátnej správy a samosprávy, vďaka našim firemným partnerom, individuálnym daryňkiam a darcom, pravidelným podporovateľkám a podporovateľom, skupine našich prenajímateľiek

a prenajímateľov či dobrovoľníčok a dobrovoľníkov.
Všetkým vám úprimne ďakujeme.

Veľká, samostatná vďaka patrí už spomínaným kolegyniam a kolegom, bez ktorých by Vagus nebol tým, čím je - profesionálnou organizáciou plnou odborníčok a odborníkov, ktorí vo svojej práci vidia zmysel a vďaka ich odhodlaniu dochádza k pomoci obrovskému množstvu ľudí. Sme za vás všetkých veľmi vďačné.

Alexandra a Petra

Obsah

Princípy našej práce	9
Naše poslanie	11
Vízia a prístup	11
Odbornosť	13
Tím OZ Vagus	
Vzdelávanie zamestnankýň a zamestnancov OZ Vagus	17
Spolupráca s vysokými školami	11
Externé vzdelávanie	11
Problematika ľudí bez domova	
– ako sa vyvíjajú vybrané oblasti	21
Alarmujúci počet ľudí bez domova a pojem človek bez domova	21
Sčítanie ľudí bez domova na území Bratislavy	25
Politické riešenie bezdomovectva	27
Právo na bývanie a situácia s bývaním na Slovensku	29
Právo na zdravie a prístup k zdravotnej starostlivosti	30
Hájime práva ľudí bez domova – advokačné aktivity v roku 2023	51
Národná koncepcia ukončovania bezdomovectva	20
Príspevok na bývanie ako nástroj prevencie straty domova	20
Parlamentné voľby 2023	60
Primátor Bratislavy v Domci	20
Neúspešná snaha navýšiť rozpočet	20

mesta Bratislava na sociálnu oblasť	
Priateľské stretnutie s mestskými časťami	20
Naše programy a služby v roku 2023	67
STREETWORK – terénna sociálna práca	68
DOMEC – nízkoprahové denné centrum	71
MEDZIMIESTO – integračný program	73
Vybrané príbehy ľudí, s ktorými pracujeme	67
Príbehy zo Streetu	68
Príbehy z Domca	71
Príbehy z Medzimiesta	20
OZ Vagus vo verejnom priestore	81
Časopis Z ulice	68
Vagus na Pohode	71
Ľudia, ktorých život nešetří, už nemajú z čoho šetriť	20
Je o 5 minút 12 pre najzraniteľnejšiu skupinu ľudí	20
Noc vonku 2023 – prvýkrát celoslovensky	20
Ocenenia v sociálnej oblasti a v oblasti komunikácie	20
Komunita našich podporovateľiek a podporovateľov	81
Podpora od štátu a samosprávy	68
Firemní partneri, donori, spolupracujúce subjekty	70
Komunita podporovateľiek a podporovateľov	70
Zdroje	70
Financie	70

A group of four women and a dog are posed in front of a brick wall. One woman is sitting on a chair in the foreground, wearing a light blue shirt and dark pants. A large, light-colored dog is lying on the floor in front of her. Three other women are standing behind her, smiling. The background is a rustic brick wall.

Princípy našej práce

SACCRAGO

Naše poslanie

Poskytujeme čo najkvalitnejšie služby pre čo najväčší počet ľudí bez domova v Bratislave. Okrem našich troch stálych programov vytvárame aj nové služby, pričom vždy vychádzame z overených prístupov a metód zo zahraničia.

Naším základným východiskom je vykonávanie odbornej sociálnej práce založenej na rešpektovaní každého človeka, jeho prežívania a aktuálnej životnej situácie. K ľuďom, s ktorými pracujeme, pristupujeme individuálne. Základným princípom pri ukončovaní bezdomovectva je totiž pocit ľudskej hodnoty.

Vízia a prístup

S ľuďmi bez domova pracujeme dlhodobo. **Naším cieľom je poskytnúť pomoc všetkým, ktorí to potrebujú a chcú, bez ohľadu na ich momentálnu situáciu alebo dôvod, prečo sa ocitli v náročnom životnom období. Angažujeme sa tiež v spoluvytváraní verejných politík v oblasti extrémnej chudoby a bezdomovectva na lokálnej aj celonárodnej úrovni. Verejne hájime práva tých, ktorí prišli o svoj domov alebo im bezdomovectvo ešte len hrozí.**

Naša práca s ľuďmi bez domova je rešpektovaná odbornou a laickou verejnosťou, o čom svedčia rôzne medzinárodné aj domáce ocenenia, ako aj podpora z radov bežnej verejnosti. Výsledky našich programov pozitívne menia vnímanie témy bezdomovectva a sú dôkazom, že náš Vagus nahrádza povinnosť štátnych a komunálnych subjektov v oblasti poskytovania adekvátnej pomoci ľuďom žijúcim v rôznych formách extrémnej chudoby.

Odbor- nosť

Vzdelávanie je jednou z najväčších priorít.

Vzdelávanie zamestnankýň a zamestnancov Vagusu je jednou z najväčších priorít združenia, a preto mu v každom roku venujeme značnú pozornosť. Rôznorodosť pracovných pozícií, kompetencií a zodpovedností v jednotlivých programoch, ako aj v manažmente združenia je kľúčom k riešeniu problematiky bezdomovectva. Na to, aby sme vedeli poskytovať naše služby kvalitne a zároveň zabezpečiť chod nášho združenia aj zvnútra, potrebujeme práve cieleňé a plánované vzdelávanie. Sme zástankyňami a zástancami rozvoja a prehľbovania znalostí a kvalifikácie jednotlivých zamestnaneckých tímov.

Tím OZ Vagus

KANCELÁRIA:

- Mgr. Červená Petra** – programová riaditeľka združenia
Ing. Kárová Alexandra – výkonná riaditeľka združenia
Mgr. Balgová Ivana – manažérka individuálneho darčovstva
Mgr. Fabšíková Stanislava – marketingová manažérka
Bc. Hierweg Ronald – finančný manažér
Mgr. Ivanegová Gabriela – psychologička
Kožina Lukáš – personálny manažér
Köszeghyová Anna – účtovníčka
Mgr. Lauko Alexandra – projektová manažérka
Mgr. Matúš Fedor – prevádzkový manažér
Mgr. Mihalkovičová Martina – asistentka marketingu
Mgr. Ševčík Bernátová Klára – fundraisingová manažérka

STREETWORK:

- Mgr. Catasonova Ecaterina** – koordinátorka programu
Mgr. Hainzl Jakub – zástupca koordinátorky programu
Alekseev Dmitrii – terénny pracovník junior
Bc. Boydová Kristína – terénna sociálna pracovníčka
Bc. Haburajová Lucia – terénna sociálna pracovníčka
Mgr. Karetka Denis – terénny sociálny pracovník
Mgr. Klikač Michal – terénny sociálny pracovník
Mgr. Pitlová Alena – terénna sociálna pracovníčka
Mgr. Šimkovicová Zuzana – terénna sociálna pracovníčka

DOMEC:

- Mgr. Koval'ová Patrícia** – koordinátorka programu
Mgr. Kaločaiová Annamária – zástupkyňa koordinátorky

programu

Mgr. Bakkaiová Tatiana – asistentka sociálnej práce

Mgr. Belláková Dagmar – asistentka sociálnej práce

Hrvol Peter – asistent sociálnej práce

Bc. Ilavský Jakub – asistent sociálnej práce

Janči Filip – asistent sociálnej práce

Juck Augustín – asistent sociálnej práce

Mgr. Macková Andrea – sociálna poradkyňa

Ing. Marková Gabriela – asistentka sociálnej práce

Bc. Obšitošová Michaela – asistentka sociálnej práce

Pankuchová Martina – asistentka sociálnej práce

Mgr. Smolík František – asistent sociálnej práce

Stašková Adriána – asistentka sociálnej práce

Mgr. Sviteková Zuzana – sociálna poradkyňa

Bc. Šedivá Viktória – asistentka sociálnej práce

MEDZIMIESTO:

Mgr. Kráľová Dominika – koordinátorka programu

Mgr. et Mgr. Sabaková Monika – zástupkyňa koordinátorky programu

Mgr. Čeligová Brigita – sociálna poradkyňa

Mgr. Čelovská Emília – sociálna poradkyňa

Mgr. Fajtl Foltánová Barbara – sociálna poradkyňa

Mgr. Hladíková Daniela – sociálna poradkyňa

Bc. Kalcsová Viktória – asistentka sociálnej práce

PhDr. Štrofová Karin – sociálna poradkyňa

Mgr. Terek Erik – sociálny poradca

Mgr. Vašová Michaela – pracovníčka pre bytové otázky

Vzdelávanie zamestnankýň a zamestnancov OZ Vagus

Rok 2023 bol z pohľadu vzdelávania a školení intenzívnejší ako predchádzajúce roky, a to napriek tomu, že sme sa ani v tomto roku nevyhli vplyvom nepriaznivej politickej situácie, pokračujúcej vojne na Ukrajine či inflácii a energetickej kríze.

Spoločne sme sa školili v témach, ako sú sociálne poradenstvá, manažérske zručnosti, „soft skills“ či zákonné a podporné školenia.

V oblasti sociálneho poradenstva absolvovali jednotlivé zamestnanecké tímy nasledovné vzdelávania:

- CBST tréning,
- Krízová intervencia,
- Motivačné rozhovory I.,
- Motivačné rozhovory II.,
- Obchodovanie s ľuďmi,
- Právne poradenstvo a vypracovanie potrebných materiálov,
- Princípy Housing First v práci s ľuďmi s duševným ochorením,
- Vedenie náročného rozhovoru,
- Závislosti.

Tím manažmentu absolvoval nasledovné vzdelávania:

- Ako dizajnovať rozvoj ľudí v organizáciách,

- Facilitácia I.,
- Individuálny fundraising v kocke,
- Letná česko-slovenská škola Advokačného fóra,
- Projektový manažment,
- Vybrané problémy účtovníctva a zdaňovania neziskových organizácií a občianskych združení,
- Z nevoľníka kráľom (pokračovanie – koučing).

Okrem vyššie uvedených externých školení sú každoročne plánované aj interné školenia, ktoré zabezpečujú naše zamestnankyne a zamestnanci. **V tomto roku to boli nasledovné školenia:**

- Agresívny klient,
- Cieľová skupina a poradenstvo,
- Ošetrovanie.

Dôležitou súčasťou interného rozvoja je aj každoročne uskutočňované strategické plánovanie, ktorého sa zúčastňuje vedenie združenia spolu s projektovou manažérkou a koordinátorkami programov. Nosnými témami sú vždy, okrem smerovania jednotlivých programov, potreby a pripomienky klientok a klientov, ktoré sú prezentované koordinátorkami. Výsledkom tejto mentálne náročnej, no vždy príjemnej a obohacujúcej aktivity, sú úlohy a činnosti, ktoré vplyvajú na napĺňanie cieľov združenia v ďalšom období. Všetky tímy sa naďalej pravidelne zúčastňovali **individuálnych aj skupinových supervízií**. Koordinátorky programov boli zároveň vedené profesionálnymi koučkami a koučmi, napr. z partnerskej firmy KPMG Slovensko či prostredníctvom Lemon coaching.

Okrem plánovaného vzdelávania boli celoročnou súčasťou združenia pravidelné porady, najmä:

- procesné porady,
- porady zamerané na riešenie konkrétnych prípadov klientok a klientov,
- medziprogramové porady.

Veríme, že investícia do ľudí v podobe praktických a teoretických školení prináša nové možnosti pohľadu na problematiku bezdomovectva a v tej najviditeľnejšej podobe prispieva k ukončovaniu bezdomovectva a pomoci tým, ktorí to najviac potrebujú.

Spolupráca s vysokými školami

V rámci spolupráce s vysokými školami sme počas roka 2023 realizovali pravidelné prednášky a výučbu. Na **Univerzite Komenského v Bratislave** viedla naša kolegyňa z integračného programu, sociálna poradkyňa Karin Štrofová predmet **„Ľudia bez domova a sociálna práca“** a prednášky na tému **„Etické rámce bezdomovectva“**. Výučba bola určená pre študentky a študentov druhého ročníka denného aj externého štúdia sociálnej práce. Karin vždy počas 90 minút približovala študentstvu svet ľudí bez domova a teoretické východiská sociálnej práce, okrem toho však pripravovala budúce odborníčky a odborníkov v sociálnej oblasti na konkrétne praktické príklady práce s ľuďmi bez domova, ktorá musí vychádzať z ľudskosti, rešpektu a odbornosti. Karin bola na spomínanej Univerzite Komenského aj školiteľkou bakalárskych prác. Naďalej bola tiež odbornou hositeľkou na **Trnavskej univerzite v Trnave**, čo znamená,

že bola oponentkou bakalárskych prác v odbore sociológia.

Popri pravidelnej výučbe v sociálnych odboroch prednášala Karin aj pre medičky a medikov 4. a 5. ročníka **Lekárskej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave**. Okrem predstavenia aktivít Vagusu vzdelávala najmä v téme (ne)dostupnej zdravotnej starostlivosti ľudí bez domova.

Spolupráca s vysokými školami a možnosť priameho kontaktu s budúcimi profesionálkami a profesionálmi je pre nás veľmi dôležitá. Je to jeden zo spôsobov, akým vieme tému bezdomovectva dostávať viac do ich povedomia a cielene ich pripravovať na prácu s touto ohrozenou skupinou obyvateľstva. Bez vyštudovaných kvalitných sociálnych pracovníčok a pracovníkov je totiž nemožné vykonávať kvalitnú sociálnu prácu.

Externé vzdelávanie

V roku 2023 zamestnankyne a zamestnanci Vagusu školili ľudí **v 29 rôznych inštitúciách vo viacerých mestách** na Slovensku, ale aj v Česku a to v témach týkajúcich sa sociálnej práce a bezdomovectva, ale aj komunikácie a fundraisingu.

Rôznym inštitúciám sme prostredníctvom osvetových prednášok, informačných stretnutí a komunikačných workshopov poskytovali vedomosti, ktoré vedú k väčšiemu pochopeniu témy bezdomovectva, odbúraníu stereotypov alebo k priamemu zlepšeniu podmienok života ľudí bez domova. Sociálne pracovníčky a pracovníci Vagusu navštívili **ústavy na výkon väzby a výkon trestu**

odňatia slobody, kde poskytli dôležité informácie o možnostiach práce, ubytovania a podpory tým, ktorých v blízkej dobe čakalo prepustenie na slobodu.

V **Slovenskej národnej galérii** sme prostredníctvom piatich školení priblížili tému bezdomovectva zamestnankyniam a zamestnancom galérie, posilnili sme ich kompetencie v komunikácii s ľuďmi bez domova a spoločne sme diskutovali o tom, ako môže byť zrekonštruovaný areál galérie prístupný aj pre ľudí žijúcich v rôznych formách extrémnej chudoby.

V **Mestskej knižnici v Bratislave** sme boli taktiež niekoľkokrát. Na školeniach sme diskutovali o prístupe k riešeniu konfliktných situácií, ktoré môžu v knižnici nastávať (nielen) s ľuďmi bez domova. Absolvovali sme tiež diskusiu o každodennosti ľudí bez domova.

Vedomosti a skúsenosti sme zdieľali aj v oblasti fundraisingu a komunikácie, napríklad počas **Česko-slovenskej fundraisingovej konferencie v Prahe**.

Problema- tika ľudí bez domova

**Ako sa vyví-
jajú vybrané
oblasti**

Alarmujúci počet ľudí bez domova a pojem človek bez domova

Na Slovensku sa zisťuje počet ľudí bez domova a ďalšie informácie o tejto skupine obyvateľstva v rámci **pravidelného sčítania obyvateľstva, domov a bytov**, ktoré organizuje Štatistický úrad SR v spolupráci so samosprávami. Toto sčítanie sa koná každých 10 rokov a zatiaľ sa uskutočnilo trikrát: v roku 2001, v roku 2011 a v roku 2021, pričom oblasť ľudí bez domova nebola v prvom sčítaní samostatnej Slovenskej republiky zisťovaná.

Údaj z roku 2011 hovoril, že zo všetkých 5 379 455 sčítaných obyvateľiek a obyvateľov Slovenska bolo 23 483 ľudí bez domova. Išlo však o veľmi hrubý odhad, s ktorým sa odborné organizácie pracujúce s ľuďmi bez domova nestotožňovali. Aj preto nás veľmi potešilo, že štatistický úrad prizval Vagus do organizácie sčítania v roku 2021, ktoré prebiehalo od februára do júna. Programová riaditeľka Petra Červená sa stala sčítacou komisárkou, vďaka čomu mali možnosť sčítať sa aj ľudia využívajúci služby Vagusu, ktorí by inak k sčítaniu

nemali prístup. Sčítat sa mohli napríklad v našom nízkoprahovom dennom centre Domec alebo priamo na miestach, kde žijú, o čo sa postaral náš terénny tím programu Streetwork.

Vagus bol následne súčasťou pracovnej skupiny, ktorá mala identifikovať, kto bude v rámci sčítania vnímaný ako človek bez domova. Na jednej strane bol zvolený postup pre nás neštandardný. Fakt, že štát najskôr zozbieral dáta a až následne rozhodoval, ako s nimi bude nakladať, sme vnímali ako premárnenú príležitosť. Na strane druhej sme boli vďační, že oproti sčítaniu v roku 2011 bola definícia človeka bez domova rozšírená a konečné číslo sa tak viac priblížilo realite.

Napriek následnej intenzívnej komunikácii so štatistickým úradom aj ministerstvom práce sme do konca roka 2022 nezískali informáciu o počte ľudí bez domova z posledného sčítania. Prvé údaje prišli až v máji 2023 a Národná analytická správa zahŕňajúca všetky informácie zo sčítania bola vydaná v júni 2023.

Zistenia z nej sú alarmujúce. Behom 10 rokov stúpol počet ľudí bez domova až trojnásobne.

Zatiaľ čo v roku 2011 medzi nami žilo už spomínaných 23 483 ľudí bez domova, v roku 2021 to bolo až 71 076 ľudí. V roku 2011 tvorili ľudia bez domova 0,44 % z celkovej populácie, v roku 2021 to bolo už 1,3 % z celkovej populácie. Tento extrémny nárast je z časti spôsobený aj tým, že v rámci oboch sčítaní bola použitá rôzna metodológia vyhodnocovania toho, kto je človek bez domova. Napriek tomu je toto číslo stále najmenší možný počet ľudí bez domova, pretože nie všetci dokázali byť zachytení.

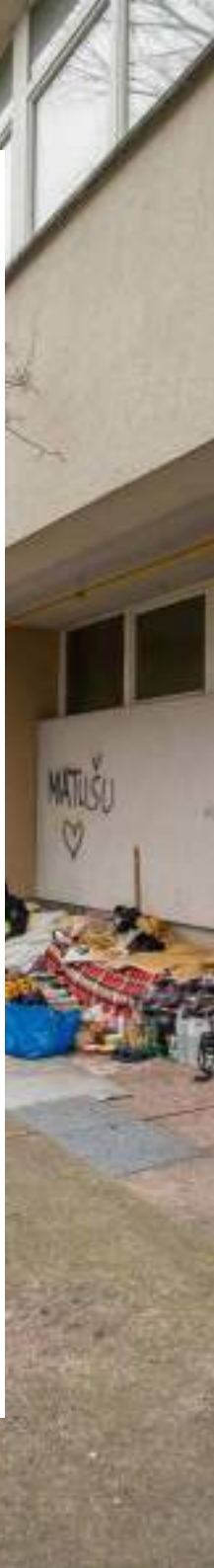
Podľa odpovede štatistického úradu na našu infožiadosť zo 17. 5. 2023 použil štatistický úrad nasledovnú identifikáciu ľudí bez domova:

SČÍTANIE OBYVATEĽOV, DOMOV A BYTOV 2011: ČLOVEK BEZ DOMOVA

- obyvateľ/ka s trvalým pobytom na obecnom, miestnom alebo mestskom úrade alebo na obci
- obyvateľ/ka s trvalým pobytom v hromadnom ubytovacím zariadení dočasného ubytovania (nocľaháreň, domov na polceste, útulok, ubytovňa pre ľudí bez domova, zariadenie pre ľudí bez domova)

SČÍTANIE OBYVATEĽOV, DOMOV A BYTOV 2011: ČLOVEK BEZ DOMOVA

- obyvateľ/ka s trvalým a súčasným pobytom na obecnom, miestnom alebo mestskom úrade, alebo na obci, bez ohľadu na to, či sú ich pobyty v jednej obci alebo v rôznych obciach

- obyvateľ/ka s trvalým pobytom na akomkoľvek type domu a súčasným pobytom na adrese zariadenia, ako je útulok, domov na polceste a zariadenie núdzového bývania
- obyvateľ/ka s trvalým pobytom na obci alebo na obecnom, miestnom alebo mestskom úrade a so súčasným pobytom v nekonvenčnom obydlí (rekreačný objekt, núdzový objekt neurčený na bývanie, mobilné obydlie), a toto obydlie nemá vaňu ani sprchovací kút, splachovací záchod, vodovod ani kúrenie)

Štatistický úrad zároveň priznáva¹, že sa sústredil na tzv. „sekundárnych ľudí bez domova“, ktorí využívajú rôzne druhy dočasného ubytovania, špecifických druhov ubytovaní (napr. útulky, domovy na polceste a pod.) a nekonvenčné obydlia (napr. odstavené maringotky, záhradné chatky a pod.). Pod „primárnymi ľuďmi bez domova“ chápe úrad ľudí, ktorí žijú na ulici a ktorých proaktívne nevyhľadával (aj keď Vagus to napríklad robil a v tom prípade títo ľudia spadali pod kategóriu ľudí bez domova sčítaných v nekonvenčných obydliach).

Nižšie prinášame vybrané informácie zo sčítania obyvateľstva týkajúce sa ľudí bez domova:

Počet ľudí bez domova v krajoch podľa súčasného pobytu²:

Kraj	Počet ľudí bez domova	
	%	Čísla
Nitriansky kraj	14,89 %	10 585
Košický kraj	14,72 %	10 465
Banskobystrický kraj	14,26 %	10 134
Prešovský kraj	13,23 %	9 405
Trenčiansky kraj	12,14 %	8 626
Žilinský kraj	12,06 %	8 575
Trnavský kraj	9,66 %	6 864
Bratislavský kraj	9,04 %	6 422
SPOLU	100 %	71 076

²Zdroj: Ivančíková, L. – Podmanická, Z. – Vanišová, L. a kol., 2023, s. 220

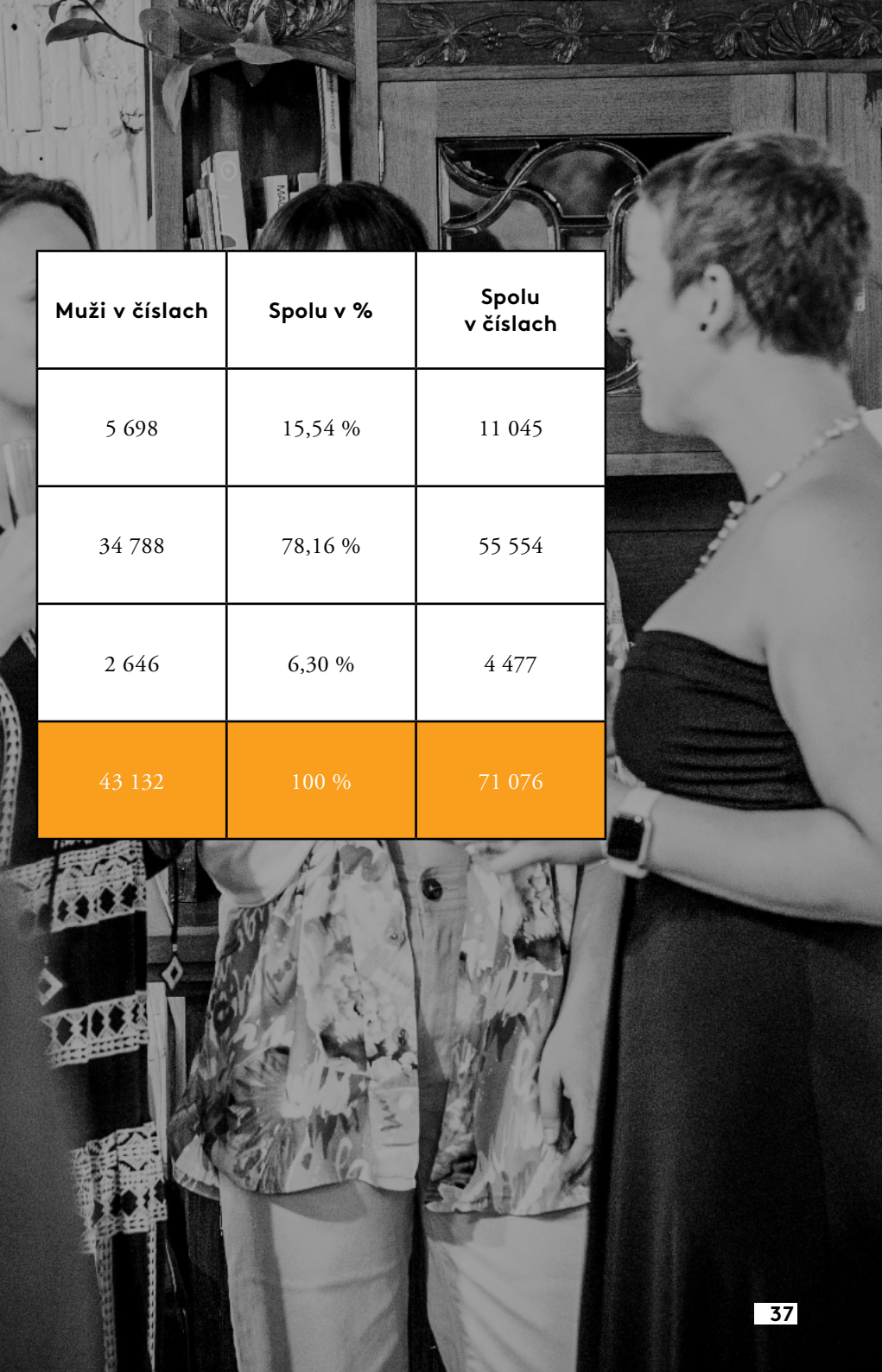

Počet ľudí bez domova podľa vekových skupín a podľa pohlavia³:

Vekové skupiny	Ženy v %	Ženy v číslach	Muži v %
0 – 14 rokov	7,52 %	5 347	8,02 %
15 – 64 rokov	29,22 %	20 766	48,94 %
65 a viac rokov	2,58 %	1 831	3,72 %
SPOLU	39,32 %	27 944	60,68 %

Zo sčítania vyplýva, že z celkového počtu ľudí bez domova je 15,54 % detí. Na Slovensku tak žije 11 045 detí bez domova. Z celkového počtu ľudí bez domova má 39,32 % ženské pohlavie (27 944 ľudí) a 60,68 % mužské pohlavie (43 132 ľudí).

³Zdroj: Ivančíková, L. – Podmanická, Z. – Vanišová, L. a kol., 2023

Muži v číslach	Spolu v %	Spolu v číslach
5 698	15,54 %	11 045
34 788	78,16 %	55 554
2 646	6,30 %	4 477
43 132	100 %	71 076

Počet ľudí bez domova podľa ekonomickej aktivity⁴:

Ekonomická aktivita	Počet ľudí bez domova	
	%	Čísla
Pracujúci ľudia v produktívnom veku	17,51 %	12 442
Pracujúci dôchodcovia a dôchodkyne	11,07 %	7 868
Osoba na materskej dovolenke	9,79 %	6 958
Osoba na rodičovskej dovolenke	9,44 %	6 713
Nezamestnaná osoba	6,70 %	4 760
Dôchodca/ dôchodkyňa	0,29 %	209
Ostatné osoby*	54,80 %	32 126
SPOLU	100 %	71 076

* deti, žiaci a žiačky základných a stredných škôl, študenti a študentky vysokých škôl, osoby v domácnosti a osoby, ktorých ekonomická aktivita nebola zistená

⁴Zdroj: Ivančíková, L. – Podmanická, Z. – Vanišová, L. a kol., 2023, s. 224

Počet ľudí bez domova podľa najvyššieho dosiahnutého vzdelania⁵:

Najvyššie dosiahnuté vzdelanie	%	Čísla
Základné vzdelanie	18,94 %	13 462
Stredné vzdelanie bez maturity	15,06 %	10 705
Bez vzdelania (deti od 0 do 14 rokov)	10,95 %	7 786
Stredné vzdelanie s maturitou	7,73 %	5 497
Vysokoškolské vzdelanie	2,44 %	1 734
Vyššie odborné vzdelanie	1,17 %	835
Bez vzdelania (osoby vo veku od 15 rokov a viac)	0,38 %	263
Nezistené	43,33 %	30 794
SPOLU	100 %	71 076

⁵Zdroj: Ivančíková, L. – Podmanická, Z. – Vanišová, L. a kol., 2023, s. 225

Porovnanie niektorých údajov týkajúcich sa ľudí bez domova zo sčítania obyvateľstva z roku 2011 a z roku 2021⁶:

	2011		2021	
Pohlavie	%	Čísla	%	Čísla
Muži	61,3 %	14 406	60,68 %	34 132
Ženy	38,7 %	9 077	39,32 %	27 944
SPOLU	100 %	23 483	100 %	71 076

Všetky ďalšie informácie sú dostupné v **Národnej analytickej správe**. Výsledkom sčítania obyvateľstva, ktoré sa týkajú skupiny ľudí bez domova, sme sa venovali aj v **22. časti nášho Vagus podcastu**, ktorého hostkami boli sociologička zo Sociologického ústavu SAV, pani Zuzana Kusá a naša výkonná riaditeľka Alexandra Kárová.

Problematika sčítania ľudí bez domova a zisťovania dôležitých relevantných informácií, na základe ktorých by štát dokázal robiť kvalitnejšie verejné politiky v sociálnych oblastiach, priamo nadväzuje na dlhodobu neriešený problém týkajúci sa terminológie. **Slovenská legislatíva totiž nepozná pojem „človek bez domo**

⁶Zdroj: Ivančíková, L. – Podmanická, Z. – Vanišová, L. a kol., 2023, s. 228

va“ a jednotlivé štátne či výskumné inštitúcie s ním narábajú rôzne (viď rozdielna metodológia identifikácie pojmu človek bez domova počas posledných dvoch sčítaní obyvateľstva).

V téme definovania pojmu „človek bez domova“ či bezdomovectva v slovenskej legislatíve ani v roku 2023 nenastal žiaden posun. Zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách vymedzuje, čo je nepriaznivá sociálna situácia, čo je sociálna služba a kto je jej prijímateľkou a prijímateľom. Tam to však končí. S následkami nedostatočnej (právnej) úpravy týkajúcej sa terminológie sa v rámci našej práce stretávame pravidelne.

ČO BY SA ZMENILO, AK BY BOL POJEM „ČLOVEK BEZ DOMOVA“ SÚČASŤOU SLOVENSKEJ LEGISLATÍVY:

- zjednodušený prístup k zdravotnej starostlivosti či liečbe závislostí pre ľudí bez domova,
- sprístupnenie a zjednodušenie získania sociálneho alebo mestského nájomného bývania pre ľudí v bytovej núdzi,
- zjednodušený prístup k sociálnym službám (napr. zohľadnenie životnej situácie pri prijímaní do zariadení bez zdĺhavého byrokratického procesu),
- adresná pomoc vo forme vybraných sociálnych dávok,
- realizácia a uplatňovanie práv ľudí bez domova (napr. výnimky počas pandémie COVID-19 a vyhláseného výnimočného stavu, počas ktorého

dostávali ľudia bez domova pokuty napriek tomu, že objektívne nemohli dodržiavať zákaz vychádzania),

- možnosť zjednotenia metód zberu dát, ich kvalitejšie vyhodnocovanie a následné systematickejšie nastavovanie verejných politík na celonárodnej úrovni či komunitných plánov na lokálnej úrovni,
- systematický prístup k prevencii a ukončovaniu bezdomovectva.

Keď sa povie „človek bez domova“, väčšina si stereotypne predstaví staršieho zanedbaného muža s igelitkami pod vplyvom návykových látok, ktorý prespáva na ulici. Kto sú však ľudia bez domova? Tých viditeľných stretávame v mestách, v parkoch, na lavičkách námestí alebo pred nákupnými centrami. V našich programoch ale pracujeme s osamelými seniorkami a seniormi, odchovankyňami a odchovancami detských domovov, s týranými ženami, s ľuďmi z marginalizovaných komunit či s ľuďmi so zdravotnými, psychiatrickými či psychickými problémami, ktorí sú úplne neviditeľní. Na prvý pohľad by sme o mnohých klientkach a klientoch Vagusu nepovedali, že nemajú domov. Podľa výskumov je 80 % ľudí bez domova „neviditeľných“, čo znamená, že by sme ich na základe ich vzhľadu prirodzene neidentifikovali ako ľudí bez domova. To okrem iného znamená aj fakt, že mnohí ľudia bez domova sa stráňajú verejných priestranstiev a vyhýbajú sa tomu, aby boli verejnou skupinou obyvateľstva spájaní.

Zatiaľ najpodrobnejšiu analýzu terminológie ľudí bez domova predstavuje tzv. **ETHOS typológia**. Tá **definiuje domov ako dôstojné, bezpečné a zdravotne**

vyhovujúce miesto, kde má človek súkromie, príležitosti na budovanie vzťahov a má k nemu právny nárok. Ak niektorý z týchto aspektov chýba, dá sa hovoriť o vylúčení z bývania. K najviditeľnejším formám patrí pouličné bezdomovectvo (týka sa ľudí, ktorí prespávajú na ulici či v nocľahárňach).

POZNÁME VŠAK AJ ĎALŠIE TYPY BEZDOMOVECTVA:

- ľudia, ktorí prespávajú dočasne u rodiny či známych,
- ľudia, ktorí sú dlhodobo hospitalizovaní v nemocnici, sú vo výkone trestu odňatia slobody, žijú v rôznych sociálnych zariadeniach a nemajú sa kam vrátiť,
- ľudia, ktorí bývajú bez zmluvného vzťahu či v násilných domácnostiach, žijúci v každodennej neistote a majúci síce zdanlivo strechu nad hlavou, avšak bez dostatočného pocitu bezpečia,
- ľudia, ktorí svojím zjavom a zovňajškom nevyvolávajú dojem, že by mohlo ísť o ľudí bez domova, ale v skutočnosti žijú v nevyhovujúcich podmienkach, ktoré sú stiesnené, technicky či zdravotne nevyhovujúce.

K prehliadanej skupine ľudí bez domova patria tiež ľudia žijúci na ubytovniach, ktoré často neposkytujú zmluvu a primeraný štandard bývania. Nie je možné mať tu trvalý pobyt a pravidlá či požiadavky na bývanie sú neraz neprimerané. Ďalšou samostatnou skupinou sú tiež mladí ľudia, ktorí vyrastali v Centrách pre deti a rodiny. Aj z našich skúseností vieme, že kvôli absencii rodinného a kamarátskeho zázemia, ktoré by im na nejakú

dobu poskytli prístrešie či financie, končia títo ľudia po nejakej dobe na ulici. Až tretina ľudí bez domova sú odchovankyňami a odchovancami z detských domovov.

Ženy tvoria prevažnú časť skupiny ľudí žijúcich v násilných domácnostiach alebo partnerských vzťahoch. Často nemajú dostatočné rodinné zázemie, záchrannú sieť a dostatok finančných prostriedkov na to, aby mohli opustiť násilnú domácnosť. Ostávajú v tomto prostredí žiť, častokrát aj s deťmi, pretože je to pre ne lepší variant ako ulica. Ak sa už odhodlajú opustiť domácnosť, snažia sa získať miesto v krízových centrách alebo ubytovniach a predísť tak zvýšenému riziku násillia, ktoré im na ulici hrozí.

Sčítanie ľudí bez domo- va na úze- mí mesta Bratislavy

Keďže vo Vaguse poskytujeme širokú paletu sociálnych služieb na území mesta Bratislavy, je pre nás veľmi dôležité poznať čo najviac anonymizovaných informácií o miestnej skupine ľudí bez domova a jej jednotlivých podskupinách. Mesto Bratislava zorganizovalo zatiaľ dve sčítania ľudí bez domova na svojom území. Rozdiel medzi celonárodným sčítaním obyvateľstva a geograficky ohraničeným sčítaním ľudí bez domova je najmä v obširnosti informácií, ktoré sa zisťujú. Výsledky sčítania ľudí bez domova žijúcich v Bratislave totiž hovoria nielen o zložení rôznych podskupín (ako je tomu aj pri celonárodnom sčítaní obyvateľstva), ale aj o dôvodoch, ktoré vyústili do straty dôstojného a bezpečného domova, (ne)dostupnosti rôznych sociálnych služieb a ďalších potrebách ľudí bez domova.

Podľa výsledkov prvého sčítania ľudí bez domova v Bratislave z roku 2016 žilo v hlavnom meste Slovenska 2 064 ľudí bez domova. Odhady odborných organizácií pracujúcich s týmito ľuďmi sa však s týmto číslom nestotožnili a odhadujú, že počet je minimálne raz tak veľký.

V roku 2022 zároveň začali prípravy na ďalšie sčítanie ľudí bez domova v Bratislave, ktoré prebiehalo od septembra 2023 do októbra 2023. Sčítanie prebiehalo v zariadeniach sociálnych služieb, nocľahárňach, nízkoprahových denných centrách pre ľudí bez domova, v špecifických pobytových zariadeniach, v zariadeniach ústavnej starostlivosti, ako aj v teréne, teda priamo na miestach, kde ľudia bez domova žijú. Súčasťou bol samozrejme aj Vagus. Sčítania sa zúčastnil tím programu Streetwork priamo v teréne, sčítať sa dalo aj v našom nízkoprahovom dennom centre Domec. Vagus bol súčasťou aj tzv. hlavného sčítacieho večera, ktorý sa uskutočnil 16.

októbra 2023 v Starej tržnici. Cieľom sčítacieho večera bolo zistiť minimálny počet ľudí bez bývania, pričom do tejto skupiny mali patriť ľudia prespávajúci vonku, ľudia v neadekvátnom bývaní, ako aj ľudia, ktorí sa v daný večer sčítali v útulkoch, nocľahárňach a pod⁷.

Výsledky zo sčítania ľudí bez domova na území mesta Bratislavy majú byť známe v prvej polovici roka 2024. ktorí sa k nim inak nevedeli dostať po k munitnom stretnutí. Očkovanie prebehlo aj v iných organizáciách. Dobrým nastavením spolupráce medzi organizáciami sme prihlasovali ľudí bez domova na očkovanie aj do iných zariadení.

Politiké riešenie bezdomovectva

⁷Magistrát hlavného mesta SR Bratislavy a, 2023

Podobne ako predchádzajúce roky, aj v roku 2023 boli najväčšími prekážkami prevencie a ukončovania bezdomovectva **nedostatok služieb, nezáujem vrcholových političiek a politikov o systémové riešenia extrémnej chudoby a jej dopadov na obyvateľstvo Slovenska a neadresná pomoc ohrozeným skupinám**. Absencia zberu dát, na ktorú sme poukázali v predchádzajúcej podkapitole, znemožňuje systémový prístup pri riešení nepriaznivej situácie ľudí bez domova a ľudí, ktorí sú ohrození stratou bývania. Absencia sociálnych služieb znemožňuje ľuďom bez domova nielen stabilizovať, no najmä postupne zlepšovať svoju nepriaznivú životnú situáciu a žiť dôstojne. Medzi hlavné služby uľahčujúce životnú situáciu týchto ľudí patria najmä **služby tzv. krízovej intervencie**, ako napr. denná starostlivosť, pomoc priamo v teréne, nocľah, sprostredkovanie bývania či podpora samostatného bývania. Rovnako dôležité je aj podporované zamestnávanie a špecializované sociálne poradenstvo. Žiaľ, dostupnosť týchto služieb je problematická. Služby pre približne 4 000 ľudí bez domova v Bratislave pokrývajú približne 20 % z celkového počtu. Znamená to, že 80 % ľudí bez domova nemá prístup k žiadnej sociálnej službe, pretože sú každý deň plne vyťažené. Napriek tomu prichádza práve do hlavného mesta veľké množstvo ľudí v núdzi. Situácia so službami je totiž vo zvyšku krajiny ešte alarmujúcejšia. **Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR financovalo v roku 2023 chod 48 nocľahární, 28 útulkov a 8 nízkoprahových denných centier pre ľudí bez domova**⁸.

⁸Odpoveď Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR na infožiadosť OZ Vagus z dňa 24.4.2024

Neriešenie problematiky ľudí bez domova a chudoby ako takej sa naplno prejavuje na konkrétnych ľuďoch. **Takmer 40 % ľudí bez domova trpí dlhodobým bezdomovectvom, čo znamená, že sú na ulici dlhšie ako 10 rokov**⁹. Tento fakt len potvrdzuje tvrdenie, že systém neponúka týmto ľuďom možnosti dostať sa z bludného kruhu bezdomovectva. Čím dlhšie je totiž človek na ulici, tým náročnejší je proces a celkové možnosti vrátenia sa späť do bežného života. Aj preto by malo byť primárnym záujmom štátu budovať nové služby a prevádzkovať nové zariadenia, ktoré by eliminovali riziká spojené so životom na ulici, zlepšovali sociálnu situáciu ľudí bez domova, posilňovali ich vlastný pocit ľudskej dôstojnosti, no najmä smerovali k postupnému ukončovaniu ich bezdomovectva. To však nestačí. Najlepším spôsobom, ako ukončovať bezdomovectvo, je totiž predchádzať mu. **Na Slovensku hrozí strata bývania 4 až 8 % obyvateľstva**¹⁰. Pre ľudí žijúcich pod hranicou chudoby či v nestabilných podmienkach môže predstavovať ohrozenie aj malý problém či nečakaný výdavok.

Ľudia bez domova a ľudia zasiahnutí rôznymi formami extrémnej chudoby sú dlhodobo na okraji záujmu političiek a politikov. Sú odkázaní na prácu tretieho sektora, charít, cirkví a na pomoc od bežných ľudí z radov širokej verejnosti. Bez politickej vôle a odhodlania meniť verejné politiky a pripravovať adresné riešenia sa však nikdy nepodarí dodržiavať základné ľudské a sociálne práva všetkých obyvateľiek a obyvateľov Slovenska.

⁹Ondrušová – Gerbery – Fico a kol. a, 2015

¹⁰Ondrušová – Gerbery – Fico a kol. a, 2015 Systémové riešenia jednotlivých

oblastí týkajúcich sa chudoby komplikovala v roku 2023 aj nestabilná politická situácia. V máji 2023 padla menšinová vláda, na čele ktorej bol v tom čase premiér Eduard Heger. Táto vláda vznikla po predchádzajúcej vládnej kríze a následnej demisii premiéra Igora Matoviča. Ešte v máji 2023 bola vymenovaná úradnícka vláda, na čele ktorej bol premiér Ľudovít Ódor. Úradnícka vláda mala nielen obmedzené možnosti, ale aj málo času na prijímanie dôležitých reforiem. **Napriek tomu sa v roku 2023 podarilo prijať historicky prvú Národnú koncepciu prevencie a ukončovania bezdomovectva**, na tvorbe ktorej sa podieľal aj Vagus a ktorej sa detailnejšie venujeme v príslušnej podkapitole.

Právo na bývanie a situácia s bývaním na Slovensku

Právo na bývanie zohľadňuje dve primárne oblasti. Prvá, humánna oblasť, sa dotýka práva človeka na zabezpečenie dôstojného života, s ktorým je úzko spojené právo na súkromie, bezpečie a zabezpečenie základných životných potrieb priamo viazané na bývanie ako také. Druhá, právna oblasť, sa týka chápania práva na bývanie ako súčasť medzinárodného a vnútroštátneho práva.

Právo na bývanie neznamená, že nám má štát dať kľúče od bytu, ale že má vytvárať také politiky, v rámci ktorých môže každá a každý z nás uplatniť vlastné právo na bývanie. To sa v situácii vysokých nájomov na komerčnom trhu a nedostatku mestských či obecných nájomných bytov nedeje. Pre znevýhodnené skupiny obyvateľstva, medzi ktoré patria aj ľudia bez domova, by bývanie malo byť zabezpečované aspoň dočasným ubytovaním v zariadeniach sociálnych služieb krízovej intervencie, medzi ktoré patria napr. nocľahárne, útulky, domovy na polceste, zariadenia núdzového bývania či zariadenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately. Tieto formy ubytovania sú však len dočasným sanovaním situácie a nie systémovým riešením smerujúcim k ukončeniu bezdomovectva.

Jedným zo základných nástrojov ukončovania bezdomovectva je pritom práve získanie udržateľného a bezpečného bývania, v rámci ktorého môže byť človek sám sebou, mať pocit súkromia a možnosť zabezpečovať svoje základné životné potreby. Nedostupnosť bývania nie je len problémom Slovenska, ale väčšiny členských štátov Európskej únie. Oproti niektorým členom však u nás absentuje funkčný koncept nájomného bývania. Situácia s cenovo (ne)dostupným nájomným bývaním, sociálnym bývaním či štartovacími bytmi ostala kritická aj v roku 2023 a Slovensko aj naďalej patrilo medzi krajiny s najnižším počtom nájomných

bytov v únii. Podľa jednej zo štúdií spoločnosti Deloitte, v rámci ktorej sa merala dostupnosť bývania porovnaním cien bytov a výšky plátov, je po Amsterdame najťažšie dostupné bývanie práve v Bratislave a Slovensko ako také v rebríčku smutne vedie¹¹.

Dostupnosť bývania vo vybraných 27 krajinách podľa štúdie Deloitte¹²:

Krajina	Počet hrubých ročných plátov potrebných na kúpu bytu s výmerou 70 m ²
Slovensko	14,1 ročných plátov
Česko	13,3 ročných plátov
Srbsko	11,8 ročných plátov
(...)	(...)
Dánsko	5,0 ročných plátov
Nórsko	4,7 ročných plátov
Belgicko	4,3 ročných plátov

(v tabuľke sú pre porovnanie uvedené prvé tri a posledné tri krajiny)

¹¹Kláseková, 2023

¹²Deloitte, 2023, s. 28

Dostupnosť bývania vo vybraných 27 hlavných mestách podľa štúdie Deloitte¹³:

Hlavné mesto	Počet hrubých ročných platov potrebných na kúpu bytu s výmerou 70 m ²
Amsterdam	15,8 ročných platov
Bratislava	14,6 ročných platov
Praha	14,3 ročných platov
(...)	(...)
Lublána	8,4 ročných platov
Oslo	7,5 ročných platov
Rím	7,2 ročných platov

(v tabuľke sú pre porovnanie uvedené prvé tri a posledné tri hlavné mestá).

Súčasný stav bývania na Slovensku je výsledkom náročného historického vývoja. Starostlivosť o potreby obyvateľstva v oblasti bývania je u nás zverená do kompetencie miest a obcí. Pred rokom 1989 sa na financovaní bytovej výstavby podieľal v takmer celom rozsahu štát. Po roku 1989 však bytová výstavba výrazne poklesla a posledné roky sa stavia čoraz menej nájomných bytov vo vlastníctve miest či obcí.

¹³Deloitte, 2023, s. 29

Vývoj počtu začatej výstavby bytov v súkromnom a v štátnom vlastníctve za posledných 10 rokov¹⁴:

Rok	Celkový počet začatých stavieb bytov	Súkromný sektor	Verejný sektor	% vrejného sektora
2013	14 758	14 183	575	3,9 %
2014	15 836	15 537	299	1,9 %
2015	19 640	19 443	212	1,1 %
2016	21 441	20 868	573	2,7 %
2017	19 930	19 611	319	1,6 %
2018	22 055	21 778	277	1,3 %
2019	21 516	21 265	251	1,2 %
2020	19 744	19 498	246	1,2 %
2021	24 497	23 954	543	2,2 %
2022	20 608	20 204	404	2 %
2023	18 038	17 836	202	1,12 %

(tabuľka odrzkadľuje jasný nepomer medzi súkromným a štátnym bývaním)

¹⁴Databáza DATAcube Štatistický úrad Slovenskej republiky. Začaté, dokončené a rozostavané byty podľa druhu, 2023

Vývoj počtu dokončených bytov v súkromnom a v štátnom vlastníctve za posledných 10 rokov¹⁵:

Rok	Celkový počet dokončených bytov	Súkromný sektor	Verejný sektor	% verejného sektora
2013	15 100	14 035	1 065	7,1 %
2014	14 985	14 305	680	4,5 %
2015	15 471	15 117	354	2,3 %
2016	15 672	15 336	336	2,1 %
2017	16 946	16 720	226	1,3 %
2018	19 071	18 869	202	1,1 %
2019	20 171	19 966	205	1 %
2020	21 490	21 240	250	1,2 %
2021	20 649	20 515	134	0,6 %
2022	20 220	20 002	218	1,1 %
2023	20 891	20 640	251	1,2 %

(tabuľka odzrkadľuje jasný nepomer medzi súkromným a štátnym bývaním)

¹⁵Databáza DATAcube Štatistický úrad Slovenskej republiky. Začaté, dokončené a rozostavané byty podľa druhu, 2023

Vývoj počtu rozostavaných bytov v súkromnom a v štátnom vlastníctve za posledných 10 rokov¹⁶:

Rok	Celkový počet dokončených bytov	Súkromný sektor	Verejný sektor	% vrejného sektora
2013	63 195	60 876	3 000	4,7 %
2014	63 382	60 876	2 506	4 %
2015	67 371	65 282	2 089	3,1 %
2016	70 401	68 962	1 439	2 %
2017	75 359	73 795	1 529	2 %
2018	77 773	76 660	1 113	1,4 %
2019	78 974	77 862	1 112	1,4 %
2020	76 339	75 538	801	1 %
2021	79 947	78 744	1 203	1,5 %
2022	80 289	78 878	1 411	1,8 %
2023	77 729	76 401	1 328	1,7 %

(údaje sú vždy z posledného štvrťroka príslušného roka, tabuľka odzrkadľuje jasný nepomer medzi súkromným a štátnym bývaním)

¹⁶Databáza DATAcube Štatistický úrad Slovenskej republiky. Začaté, dokončené a rozostavané byty podľa druhu, 2023

Z dát Štatistického úradu SR o začatých a dokončených bytoch je možné vyčítať, že vývoj v oblasti bytov v obecnom vlastníctve má vzhľadom na celkový počet dokončených bytov extrémne nízke hodnoty. **V rokoch 2013 – 2023 bolo dokončených iba 3 921 bytov vo verejnom sektore, čo nie sú ani 3 %. V krajinách Európskej únie sa pritom podiel nájomných bytov pohybuje medzi 19 až 62 %, pričom verejný nájomný sektor predstavuje priemerne 18 % z bytového fondu.**

Hlavné mesto Bratislava malo v roku 2023 k dispozícii 1 925 nájomných bytov¹⁷, z ktorých až 1 052 bytov bolo zverených do správy mestským časťami. Mestské nájomné bývanie netvorilo ani 1 % z celkového počtu bytov¹⁸, čo je napríklad najnižší počet v rámci hlavných miest Vyšehradskej skupiny. Pre porovnanie, len v Brne tvorí mestský bytový fond 15 %, vo Viedni 30 % a ďalších 30 % sú byty, ktoré sú vo vlastníctve neziskových spoločností a majú regulovaný nájom. Priemer v rámci Európskej únie je okolo 10 %¹⁹. Hľadanie bývania na Slovensku je zložité aj pre bežného človeka s prácou a zázemím. Najrizikovejšou skupinou sú v tomto smere mladé či nefunkčné rodiny, odchovankyne a odchovanci z detských domovov, ľudia po výkone trestu odňatia slobody, ľudia v seniorskom veku či ľudia so zdravotnými problémami. Problematika cenovo dostupného bývania je najzávažnejšia pre ľudí bez domova, ktorí nemajú zabezpečenú jednu zo základných životných potrieb – strechu nad hlavou. Ako sa píše v Koncepcii sociálnej inklúzie Bratislavského samosprávneho kraja pre roky

¹⁷Odpoveď Hlavného mesta SR Bratislavy na infožiadosť OZ Vagus z dňa 7. 5. 2024

¹⁸Magistrát hlavného mesta SR Bratislavy b, 2022

¹⁹Magistrát hlavného mesta SR Bratislavy c, 2022

2020 – 2030, obecné nájomné byty sa najčastejšie poskytujú osamelým rodičom s deťmi (156 bytov) a mladým rodinám s deťmi (161 bytov), u ktorých sa predpokladá, že sú schopní platiť nájomné. V rámci Bratislavského samosprávneho kraja boli nájomné byty poskytnuté len trom osobám po výkone trestu odňatia slobody a v dvoch prípadoch osobám po skončení pestúnskej starostlivosti. V ostatných prípadoch obce uvádzali, že nájomné byty poskytujú napríklad učiteľkám a učiteľom, správkyniam a správcom sociálnych zariadení a pod²⁰.

Podmienky pridelovania obecných nájomných bytov upravuje Zákon č. 443/2010 Z. z. o dotáciách na rozvoj bývania a o sociálnom bývaní. O samotnom pridelovaní však rozhodujú mestské alebo obecné zastupiteľstvá na základe svojich všeobecne záväzných nariadení. Ako už bolo preukázané, mestá a obce majú k dispozícii veľmi malý počet nájomných bytov a, žiaľ, nejavia záujem sprostredkovať ich ľuďom, ktorí prišli o bývanie. Riešenie vidia skôr v poskytovaní sociálnych služieb, ktoré sú jednak rádovo nákladnejšie a zároveň ich je nedostatok. **V prípade straty bývania alebo ohrozenia stratou bývania nemôžeme chápať odkázanie na prespávanie v nocľahárni ako poskytnutie či zabezpečenie „bývania“.** Pre človeka, ktorý sa ocitol v nečakanej životnej kríze, to znamená vystavenie najťažšej forme pouličného bezdomovectva, pretože je počas dňa nútený tráviť čas vonku²¹. Aj tento fakt by mal byť dostatočným dôvodom na to, aby štát vytvoril také podmienky, ktoré týmto ľuďom zabezpečia prístup k 24-hodinovému bezpečnému ubytovaniu. Nesúlad je aj v samotnom zákone o sociálnom bývaní,

²⁰ Bratislavský samosprávny kraj, 2020

²¹ ETHOS typológia bezdomovectva a vylúčenia z bývania, 1. koncepcná kategória „bez strechy, bez prístrešia“, 2. operačná kategória „ľudia v núdzovom ubytovaní“.

z ktorého vyplýva, že za formu sociálneho bývania možno označiť nocľaháreň, útulok, domov na polceste, zariadenie núdzového bývania, dokonca aj nízkoprahové denné centrum, v ktorom sa prespávať ani nemôže. Sociálne bývanie by malo predstavovať dôstojné, ekonomicky efektívne a sociálne riešenie. **Koncept poskytovania sociálneho bývania neznamená poskytovanie sociálnej služby.** Je preto nutné výrazne zvýšiť počet sociálnych bytov vo vlastníctve samospráv na celom území Slovenska, najmä vo väčších mestách, kde je vyššia koncentrácia obyvateľstva a samotných ľudí bez domova. **Dôstojné bývanie v podnájmoch na komerčnom trhu začína byť čoraz nedostupnejšie. Ceny prenájmov sa v Bratislave každoročne zvyšujú, neraz je k nim pridaná podmienka zloženia mesačnej či dvojmesačnej kaucie. Pre ľudí bez domova či ľudí na hranici chudoby je reálnejšie získať ubytovanie v lepšom prípade v zdieľanej izbe s viacerými spolubývajúcimi na byte alebo v komerčnej ubytovni.** Takýto typ bývania je tiež veľmi nestabilný, pretože často nie je podložený žiadnym zmluvným vzťahom, poprípade je tento zmluvný vzťah uzatváraný na krátke obdobie s neistým predĺžením. V roku 2023 sa cena bývania v zdieľanej izbe s ďalšími spolubývajúcimi s rozlohou maximálne 20 m² pohybovala od 150 eur vyššie. Vzhľadom na pomer ceny, komfortu a kvality bývania je preto namieste hovoriť o obchode s chudobou, pretože ľudia v zlej sociálnej situácii nemajú na výber. Niektoré majiteľky a majitelia komerčných ubytovní či bytov si to uvedomujú a pokračujú v takto nastavenom biznise, ktorý je neraz nelegálny. **Vláda Slovenskej republiky avizovala v roku 2022 výstavbu nájomných bytov podporovaných štátom. Po odprezentovaní prvého návrhu cenovej mapy sa však ukázalo, že nemá ísť o sociálne bývanie či cenovo**

dostupné nájomné bývanie, ale o bývanie pre širšie masy obyvateľstva, ktoré sú súčasťou skôr strednej triedy. Ľudia, s ktorými pracujeme, alebo ľudia žijúci zo životného minima či pracujúci v nízkopríjmových zamestnaniach by si takého bývanie nemohli dovoliť. Posun v oblasti cenovo dostupného nájomného bývania tak v roku 2023 nenastal.

Vo Vaguse pomáhame ukončovať bezdomovectvo napríklad v rámci projektu Bývanie, v ktorom spolu s intenzívnym špecializovaným poradenstvom poskytujeme práve dočasné bezpečné bývanie. Projekt Bývanie je súčasťou nášho integračného programu Medzimiesto.

Právo na zdravie a prístup k zdravotnej starostlivosti

Obdobne ako právo na bývanie, aj právo na zdravie môžeme vnímať v dvoch rovinách, v rovine humannej a v rovine medzinárodného a vnútroštátneho práva na zdravie a jeho ochranu ako základného ľudského práva. **So stratou bývania priamo súvisí vznik či prehĺbenie ďalších problémov, pričom medzi najčastejšie patria práve tie v oblasti zdravia. Vplyvom krízových situácií, ktoré sú spojené so životom na ulici, nelegálnou prácou a náročným denným režimom, je zdravie ľudí bez domova ohrozené, prehlbujú sa chronické choroby a ich šanca nájsť a udržať si prácu a bývanie sa znižuje.** Čo je však najhoršie, väčšina ľudí bez domova stráca prístup k systému zdravotného poistenia, pretože sa stali dlžníkmi a dlžnicami. Zdravotné poisťovne im v takom prípade zablokujú prístup k bežnej zdravotnej starostlivosti, čo znamená, že majú nárok iba na neodkladnú zdravotnú starostlivosť v prípade ohrozenia života a tým pádom sú často nútení čakať až do chvíle, kým sa ich zdravotný stav zhorší natoľko, že priamo ohrozuje ich život. Ľudia, ktorí nie sú zamestnaní, nie sú samostatne zárobkovo činní alebo za nich neplatí poisťné štát (poisťencami štátu sú napríklad starobné či invalidné dôchodkyne a dôchodcovia), si musia zdravotné poistenie platiť sami.

V očiach poisťovní sú takmer všetky tieto tzv. samoplatiteľky a samoplatitelia dlžnicami a dlžníkmi na zdravotnom poistení, a preto majú podľa zákona o zdravotnom poistení nárok iba na neodkladnú zdravotnú starostlivosť. Potreba riešiť túto skupinu poisťovník a poisťencov je zjavná, pretože dlhodobo nevládajú platiť zdravotné poistenie a vznikajú im nevyhnutné pohľadávky, ktoré v priebehu rokov dorastajú do neúnosných rozmerov. Ocitnúť sa na zozname dlžníčok a dlžníkov znamená,

že sa dlh každým mesiacom zvyšuje, čo môže spôsobiť, a aj často spôsobuje, následné zrážky zo mzdy či exekúcie. Zároveň sú ľudia postihovaní odopieraním zdravotnej starostlivosti. **Výsledky sčítania ľudí bez domova na území mesta Bratislava z roku 2016 pritom ukazujú, že 46,7 % mužov a 55,2 % žien zažívajúcich bezdomovectvo trpí dlhodobými zdravotnými problémami, ktoré sa na ulici len prehlbujú²².**

Výskyt dlhodobých zdravotných problémov v rôznych vekových kategóriách dospelých ľudí bez domova²³:

Vek	Výskyt dlhodobého zdravotného problému medzi ľuďmi bez domova
18 – 24	23,2 %
25 – 40	60,6 %
50 – 64	56,9 %
65 a viac	60,0 %

Riešenie zdravotného problému v takomto neskorom štádiu má zároveň negatívny vplyv na verejné financie. Podľa výsledkov našej staršej analýzy, ktorú pre nás pripravil Inštitút environmentálnej politiky, vedie k násobne vyšším nákladom, než je cena bežnej

²²Ondrušová – Gerbery – Fico a kol. b, 2016.

²³Ondrušová – Gerbery – Fico a kol. b, 2016. nedostupnosť zdravotnej starostlivosti

liečby²⁴. **Vo väčšine členských štátov Európskej únie pritom dlh na zdravotnom poistení nie je dôvodom na obmedzenie prístupu k zdravotnej starostlivosti²⁵.** Zmenou príslušnej legislatívy by sme sa teda mohli priblížiť praxi väčšiny jej členov. Toto však v roku 2023 nebolo vo verejno-politickom diskurze vôbec témou. Riešením by pritom bolo, keby napríklad sociálne ohrozeným skupinám dokázal štát zabezpečiť zdravotnú starostlivosť (napr. tak, ako je to v Českej republike). Čiastkovým riešením by bola úprava či odstránenie častí už existujúcich zákonov, ktoré priamo diskriminujú dlžníčky a dlžníkov na zdravotnom poistení tým, že im umožňujú iba bezodkladnú zdravotnú starostlivosť (napr. § 9 ods. 2 a § 25a Zákona č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení a nadväzujúce ustanovenia).

²⁴Dráb, J. – Mikudová, J. – Bodáčzová, M. a kol., 2019.

²⁵Hospodárske noviny, 2022

Hájíme práva lidí bez domova

Advokačné aktivity v roku 2023

Vagus je apolitická organizácia, čo znamená napríklad to, že nepodporuje žiadnu politickú stranu či iný politický subjekt a taktiež verejne nevystupuje proti žiadnej politickej strane či subjektu. Vagus sa vyhýba podpore politických kandidátov a kandidátok či zapájaniu do politických diskusií.

Zároveň to však neznamená, že súčasťou práce Vagusu nie je snaha zlepšovať verejné politiky či hájiť základné práva a slobody ľudí bez domova. V roku 2023 preto vzniklo samostatné advokačné oddelenie, ktorého náplňou práce je práve zlepšovanie verejných politik v téme chudoby, prevencie a straty bývania a systémové riešenie situácií, v rámci ktorých sú porušované základné ľudské práva ľudí bez domova.

Národná koncepcia ukončovania bezdomovectva

Slovensko bolo jednou z posledných krajín Európskej únie, ktorá nemala žiaden plošný strategický dokument týkajúci sa predchádzania a ukončovania bezdomovectva. O tejto téme sa hovorilo dlho, ale až v roku 2017 vznikla na ministerstve práce, sociálnych vecí a rodiny pracovná skupina k tvorbe tohto dokumentu. Jej súčasťou sa stal aj Vagus. Pandémia COVID-19 činnosť pracovnej skupiny obmedzila a pracovať sa opäť začalo v roku 2021.

Ako štát sme sa zaviazali takúto koncepciu prijať, pretože vďaka nej by bolo možné zjednotiť postupy a už existujúce politiky tak, aby platili v každom kúte Slovenska rovnako. Koncepcia mala tiež identifikovať nové príležitosti, ako presne pracovať na ukončovaní bezdomovectva a ako mu predchádzať. Okrem toho mala byť akýmsi odrazovým mostíkom na vytvorenie následného Akčného plánu, ktorý by zabezpečoval naplnenie koncepcie v praxi.

Napriek tomu, že finálna verzia koncepcie bola vytvorená už v roku 2022, počas celého tohto roka nakoniec nebola prijatá. Dôvodom bola najmä nestabilná politická situácia spojená s výmenou predsedu vlády, ktorá nakoniec padla a nahradila ju úradnícka vláda. Nastala patová situácia, ktorá vyústila do hrozby nesplnenia podmienok na čerpanie fondov z Európskej únie. Práve prijatie koncepcie bolo totiž jednou z podmienok na ďalšie čerpanie zdrojov.

Pracovná skupina tvorila koncepciu vyše roka. Ministerstvo práce z doteraz neznámych príčin výslednú verziu pomerne dlhú dobu nepredložilo na rokovanie vlády. Keď sa tak už stalo a ministerstvo v zime 2022 koncepciu predložilo, začal sa právny boj. Podľa právneho stanoviska nemala vtedajšia odvolaná vláda kompetencie

takýto strategický dokument schváliť. Apelovali sme na kompetentné štátne subjekty, aby našli spôsob, ako koncepciu prijať. Do konca roka 2022 sme však neboli úspešní. Slovensko sa tak ocitlo v začarovanom kruhu príbehu Hlava XXII: Národná koncepcia prevencie a ukončovania bezdomovectva predstavovala dôležitý strategický dokument, ktorý má schvaľovať vláda. Odvolaná vláda však nemala kompetencie schvaľovať dokumenty strategického typu. Ak by však koncepcia schválená nebola, o pár mesiacov by Vagus a ďalšie desiatky poskytovateľov sociálnych služieb nemali financie z Európskej únie na svoje aktivity, čo by bolo pre mnohých poskytovateľov devastačné. **Po právnych ťahaniciach a apeloch z viacerých strán nakoniec vláda 12. apríla 2023 dokument schválila pod názvom „Národná koncepcia prevencie a ukončovania bezdomovstva na roky 2023 – 2030“.** Prvý krok niekoľkoročnej snahy o presadenie systémového prístupu pomoci ľuďom bez domova na celonárodnej úrovni tak bol zavŕšený. **Prijatím koncepcie však cesta nekončí. Počas zvyšku roka 2023 bol tvorený Akčný plán, ktorý mal pojednávať o tom, ako budú jednotlivé body koncepcie pretavované do praxe. Plán však do konca roka 2023 prijatý nebol a žiadne opatrenia z národnej koncepcie sa nezrealizovali.**

Čo sa týka samotného obsahu koncepcie, vo Vaguse sme vďačne prijali fakt, že pracuje s typológiou ETHOS²⁶.

²⁶ETHOS typológia obsahuje 4 základné koncepčné kategórie, medzi ktoré patria osoby bez prístrešia, osoby bez bývania, osoby v neistom bývaní a osoby v neprimeranom (nevyhovujúcom) bývaní. Tieto 4 kategórie sa ďalej delia na viacero podkategórií.

Koncepcia obsahuje 8 dôležitých oblastí a príslušných špecifických cieľov s návrhmi opatrení.

Jednotlivé oblasti a špecifické ciele Národnej koncepcie prevencie a ukončovania bezdomovectva na roky 2023 – 2030²⁷:

1. ŠPECIFICKÉ CIELE V OBLASTI PREVENČIE:

vytvoriť funkčný systém prevencie straty domova, ktorý vďaka jednotlivým opatreniam zníži počet ľudí ohrozených stratou bývania

2. ŠPECIFICKÉ CIELE V OBLASTI BÝVANIA:

zvyšovať fyzickú a cenovú dostupnosť bývania pre ľudí zo zraniteľných skupín s cieľom prevencie a ukončovania bezdomovectva

3. ŠPECIFICKÉ CIELE V OBLASTI ZDRAVIA:

zlepšiť prístup k zdravotnej starostlivosti pre ľudí bez domova zabezpečením plnej zdravotnej starostlivosti (nielen neodkladnej) vrátane preventívnej zdravotnej starostlivosti a prístupu k účinným a cenovo dostupným liekom; zabezpečenie rovného prístupu ľudí bez domova k zdravotnej starostlivosti etablovaním a podporou služieb, ktoré zabezpečia prekonanie bariér v prístupe k zdravotnej starostlivosti, ako terénna medicína, nízkoprahové ambulancie, respitná zdravotná starostlivosť a pod.; rozvoj systematickej spolupráce poskytovateľov sociálnych služieb krízovej intervencie a poskytovateľov zdravotnej starostlivosti v pomoci ľuďom bez domova, resp. integrácia zdravotných a sociálnych služieb pre ľudí bez domova s cieľom zabezpečiť multidisciplinárnu

²⁷Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR a, 2022

a kontinuálnu starostlivosť vedúcu k ukončeniu bezdomovstva

4. ŠPECIFICKÉ CIELE V OBLASTI ZAMESTNANOSTI:

zlepšiť prístup ľudí bez domova na pracovný trh, k aktívnym opatreniam na trhu práce a k zamestnávaniu aj v rámci sociálnej ekonomiky s cieľom zamestnať sa alebo pracovne sa aktivizovať a eliminovanie zneužívania nevýhodného postavenia ľudí bez domova na nelegálnu prácu

5. ŠPECIFICKÉ CIELE V OBLASTI SOCIÁLNEHO ZABEZPEČENIA, SOCIÁLNYCH SLUŽIEB A SOCIÁLNO-PRÁVNEJ OCHRANY:

zlepšiť prístup a dostupnosť k jednotlivým nástrojom sociálnych dávok; dostupnosť sociálnych služieb alebo opatrení sociálnoprávnej ochrany a zvýšenie účinnosti systému sociálnej pomoci

6. ŠPECIFICKÉ CIELE V SPRÁVNEJ OBLASTI:

zaviesť opatrenia uľahčujúce prístup ľudí bez domova k inštitúciám verejnej správy

7. ŠPECIFICKÉ CIELE V OBLASTI VZDELÁVANIA A SCITLIVOVANIA VEREJNOSTI:

zvyšovať štandardy práce s ľuďmi bez domova v kľúčových profesiách; scitlivovanie spoločnosti; zvyšovať povedomie o problematike ľudí bez domova a realizovať preventívne opatrenia na elimináciu negatívnych vplyvov bezdomovstva na ohrozené osoby

8. ŠPECIFICKÉ CIELE V OBLASTI DÁT A ŠTATISTIKY:

vytvoriť zdroj pravidelne aktualizovaných administratívnych dát o bezdomovstve a ľuďoch bez domova na Slovensku; získať podrobnejšiu evidenciu o výskyte

A close-up photograph of a person's hand holding a silver key. The hand is positioned on the left side of the page, with the fingers slightly curled around the key. The background is a soft, out-of-focus indoor setting with light-colored walls and a window.

a podobách skrytého bezdomovectva, rizikových faktoroch prepadu do bezdomovectva a faktoroch úspešnosti ukončovania bezdomovectva za účelom efektívnejšieho plánovania služieb a pravidelného vyhodnocovania účinnosti a efektívnosti poskytovaných služieb pre ľudí ohrozených stratou bývania a ľudí bez domova²⁸.

Príspevok na bývanie ako nástroj pre- vencie straty domova

²⁸Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR a, 2022

Jednou z dlhodobých advokačných aktivít Vagusu je snaha o sfunkčnenie konkrétnej sociálnej dávky, ktorou je príspevok na bývanie. Ako už bolo poukázané v kapitole týkajúcej sa bývania, na Slovensku dlhodobo čelíme bytovej kríze a otázka dostupného nájomného bývania nebude najbližšie roky vyriešená. Štát by mal preto podnikat rôzne iné kroky smerujúce k tomu, aby nestúpala počet ľudí bez domova a ľudí žijúcich v nevyhovujúcich podmienkach. Jedným z nich je práve zefektívnenie príspevku na bývanie. Ten by mal umožniť zraniteľným skupinám obyvateľstva a nízkopríjmovým rodinám prístup k bývaniu a jeho stabilizácii. Príspevok na bývanie definuje Zákon č. 417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a môže byť pridelený človeku, ktorého podľa § 2 a § 7 tohto zákona posúdil Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny ako osobu v hmotnej núdzi, t. j. príjem tejto osoby nemohol dosahovať sumu životného minima, ktorá bola v roku 2023 nastavená na 268,88 eur pre jednu plnoletú fyzickú osobu.

Znamená to, že sa táto dávka priamo viaže na dávku v hmotnej núdzi, čo je problém. Ak si totiž človek v snahe zaplatiť vysoké nájomné zvýši mesačný príjem, napríklad zárobkom z brigády, môže sa dostať nad hranicu hmotnej núdze, a tak paradoxne prísť o nárok na príspevok na bývanie, ktorý ale stále potrebuje.

Okrem toho, že príspevok na bývanie nie je dostupný všetkým ľuďom, ktorí ho potrebujú, jeho výška neodzrkadľuje rôzne výšky príjmov a výdavkov na bývanie v rôznych častiach Slovenska. Jeho výška sa našťastie 15. júla 2023 zmenila a rovnako sa zaviedli viaceré úrovne príspevku podľa počtu členov a členiek domácnosti. Do júla mala jeho výška dve úrovne – pre jednotlivca a pre

viacčlennú domácnosť. Od júla jeho výška odráža 5 úrovní.

Porovnanie pôvodnej a novej výšky príspevku na bývanie²⁹:

veľkosť domácnosti	výška príspevku na bývanie	
	do 14. 7. 2023	od 15. 7. 2023
1 osoba	63,90 eur	83 eur
2 osoby	101,90 eur	140,90 eur
3 osoby	101,90 eur	178,80 eur
4 osoby	101,90 eur	216,70 eur
5 a viac osôb	101,90 eur	254,50 eur

Ani tieto zmeny však nezohľadňujú fakt, že vzhľadom na nedostatok mestských či obecných cenovo dostupných nájomných bytov sú ľudia nútení hľadať si bývanie na komerčnom trhu, kde neraz nemajú žiadne zmluvy a tak o príspevok nemôžu požiadať.

Podľa Správy o sociálnej situácii obyvateľstva Slovenskej republiky za rok 2022 získalo tento príspevok priemerne 25 856 domácností mesačne, pričom z celkového počtu príjemkýň a príjemcov dávky v hmotnej núdzi bol nárok

²⁹Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, 2023

na príspevok priznaný 40,8 % domácností³⁰. Príspevok na bývanie nie je oddelený od dávky v hmotnej núdzi, dokonca sa na ňu priamo viaže, čiže teoreticky by každý človek, ktorý má nárok na dávku v hmotnej núdzi, mal poberať aj príspevok na bývanie. **Fakt, že takmer 60 % príjemkýň a príjemcov dávky v hmotnej núdzi nebol nárok na príspevok na bývanie priznaný, hovorí o jeho nefunkčnom nastavení.**

Náš integračný program Medzimiesto uvádza problémy spojené s aktuálnym príspevkom na bývanie: Priemerná výška nájmu za garsónku v Bratislave je cca 400 eur. Pokiaľ ide o prenájom izby v zdieľanom byte, tieto sumy sa pohybujú od 250 eur vyššie. Zároveň je potrebné počítať s tzv. depozitom a úhradou prvého nájomného, čo v konečnom dôsledku znamená uhradiť pri nasťahovaní dvojnásobok, niekedy až trojnásobok mesačného nájomného. V praxi to vyzerá tak, že človek potrebuje mať pri nasťahovaní do prenájom v Bratislave voľných v priemere cca 500 – 1200 eur. Výška príspevku na bývanie je tak nedostatočná. Okrem toho, uplatniteľnosť príspevku je pomerne nízka. Ak má človek príjem vyšší, než je suma 268,88 eur, nemá nárok na pomoc v hmotnej núdzi a tým pádom ani na príspevok na bývanie. Zároveň nie je možné o príspevok žiadať na akýkoľvek priestor, iba na priestory, ktoré sú explicitne vymenované v zákone č. 417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi. Praktická skúsenosť nášho integračného programu ukazuje mätavo príspevku. Tím Medzimiesta v roku 2023 asistoval dvom klientom pri podaní žiadosti o príspevok na bývanie, pričom obaja žiadatelia boli úspešní a príspevok

³⁰Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR b, 2023

im bol priznaný. Následne po krátkom čase bolo obom žiadateľom doručené oznámenie zo Sociálnej poisťovne, že im bol príspevok na bývanie odňatý. Dôvodom bolo, že im bol poskytovaný na základe Zmluvy o krátkodobom nájme bytu, pričom príspevok na bývanie môže byť podľa zákona poskytovaný iba na základe nájomnej zmluvy uzavretej podľa Občianskeho zákonníka (zmluvu o krátkodobom nájme upravuje samostatný zákon). Táto situácia bola pre klientov, ako aj pre tím Medzimiesta prekvapivá a zarážajúca, nakoľko išlo o nájom bežného priestoru určeného na bývanie (t. j. bytu), ktorý bol upravený iným typom zmluvy.

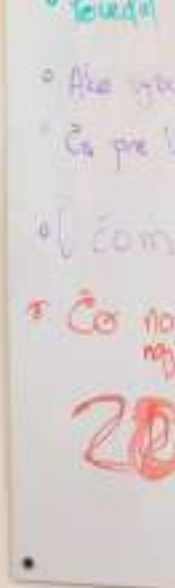
Počas celého roka sme rozprávali o potrebe zmeniť nastavenie príspevku na bývanie na rôznych úrovniach, od stretnutí s ministerstvom práce, cez komunikáciu s niektorými poslankyňami a poslancami Národnej rady Slovenskej republiky po prezidentku, pani Zuzanu Čaputovú. **Ako vzor sme udávali napríklad český model. V rámci neho sú dorovnávané náklady na bývanie ľuďom, ktorých výdavky na bývanie presahujú 30 % čistého príjmu. Podobne to funguje v Poľsku.** Príspevok na bývanie sme spomínali v médiách či v rámci rôznych pracovných skupín. Tému sfunkčnenia tejto sociálnej dávky sa nám darilo dostávať do verejného a politického diskurzu.

Parlamentné voľby 2023

V sobotu 30. septembra sa konali predčasné parlamentné voľby. Vagus ako apolitická organizácia nepodporuje žiadnu politickú stranu či politický subjekt a rovnako proti nim nevystupuje. Vyriešiť problémy spojené s chudobou však môžu iba kvalitné systémové riešenia a sociálne opatrenia, na ktorých tvorbe sa podieľajú poslankyne a poslanci parlamentu, ako aj členky a členovia vlády. V rámci predvolebného obdobia Vagus preto pripravil stručný prehľad vybraných sociálnych opatrení vo volebných programoch kandidujúcich politických strán. Túto analýzu sme následne zverejnili. Do analýzy sme vyberali politické strany, ktoré mali v prieskume renomovanej agentúry Focus, zverejnenom 17. septembra 2023, nad 3 % hlasov. Pracovali sme teda so štatistickou odchýlkou a zahrnuli sme všetky strany, ktoré podľa nej mali relevantnú šancu dostať sa do parlamentu.

Následne sme vybrali 6 sociálnych opatrení, ktoré sú v radoch odbornej verejnosti vnímané ako jedny z najdôležitejších v pomoci ľuďom žijúcim v extrémnej chudobe. Následne sme sa pozreli, či sú tieto opatrenia zakomponované do volebných programov kandidujúcich strán.

Verejnosť sme nevyzývali, aby volila či nevolila konkrétnu politickú stranu. Nehodnotili sme ani, akým spôsobom k vybraným opatreniam strany pristupovali či ako kvalitné programy v danej oblasti boli. Komunikovali sme len, či boli vybrané sociálne opatrenia súčasťou programov. Pokiaľ áno, strana má pri opatrení oranžovú bodku.

Analýza volebných programov najrelevantnejších kandidujúcich politických strán:

	výstavba štátneho / mestského nájomného bývania	príspevok na bývanie ako samostatná sociálna dávka	zvýšenie niektorých sociálnych dávok
SMER - SD ³¹			●
PS ³²	●	●	●
HLAS ³³	●		●
Republika ³⁴	●		
SNS ³⁵			
OĽaNO, KÚ, Za ľudí ³⁶	●		●
KDH ³⁷	●		●
SaS ³⁸		●	●
SME RODINA ³⁹	●		
Demokrati ⁴⁰		●	●
Aliancia ⁴¹	●		●

³¹SMER - SD, 2023

³²Progresívne Slovensko, 2023

³³HLAS - sociálna demokracia, 2023

³⁴Hnutie Republika, 2023

³⁵SNS, 2023

³⁶Hnutie Slovensko, 2023

³⁷KDH, 2023

³⁸Sloboda a solidarita, 2023

³⁹SME RODINA, 2023

⁴⁰Demokrati, 2023

⁴¹Aliancia, 2023

reforma financovania sociálnych služieb	dostupná zdravotná starostlivosť aj pre ľudí s dlhmi	pretavenie koncepcie ukončovania bezdomovectva do praxe
●	●	●
●		
●		

(strany sú v zoradené podľa výsledkov prieskumu agentúry Focus zo dňa 17. 9. 2023)

Primátor Bratislavy v Domci

Pre Vagus je mesto Bratislava, na území ktorého poskytuje svoje sociálne služby, prirodzeným partnerom. Práve mestá a obce sú totiž v oblasti prevencie a ukončovania bezdomovectva kľúčovými subjektmi. Samospráva je svojim občanom a občanom najbližšie a štát na ňu delegoval množstvo kompetencií týkajúcich sa riešenia nepriaznivej sociálnej situácie ľudí, ktorí sú jej súčasťou. Sme preto radi, že primátor Bratislavy, pán Matúš Vallo, prijal pri príležitosti 10. výročia Domca pozvanie do nášho nízkoprahového denného centra.

Naším cieľom bolo previesť pána primátora najväčším denným centrom pre ľudí bez domova na Slovensku, porozprávať sa s ním o aktuálnych trendoch a hrozbách týkajúcich sa sociálnej oblasti, no najmä sprostredkovať osobnú skúsenosť s našou prácou a so životom ľudí bez domova.

V rámci stretnutia, ktoré sa uskutočnilo 10. októbra 2023, mal primátor možnosť porozprávať sa s jedným z našich klientov, ktorý roky využíval služby Domca a aktuálne už nežije na ulici, pretože je súčasťou nášho projektu Bývania. Následne sme primátorovi urobili prehliadku Domca a jednotlivých služieb. V poradenskej miestnosti prebehla diskusia, ktorú sme otvorili **poďakovaním primátorovi Vallovi za záujem o ľudí**

žijúcich v extrémnej chudobe a za konkrétne rozhodnutia, vďaka ktorým sa im žije o niečo ľahšie a medzi ktoré patria:

1. vznik sekcie sociálnych vecí v roku 2020,
2. vznik mestského terénneho tímu,
3. riešenie pandemickej situácie covidu-19 s prihliadnutím na potreby ľudí v núdzi,
4. zabezpečenie karanténneho zariadenia pre ľudí bez domova počas pandémie,
5. plnenie zákonnej povinnosti týkajúcej sa financovania sociálnych služieb,
6. otvorenie možnosti získať dotáciu na oblasť sociálnych služieb a bývania pre 3. sektor,
7. vznik kvalitného Komunitného plánu sociálnych služieb hlavného mesta,
8. ponúknutie mestských nájomných bytov pre 3. sektor v rámci projektu dostupného bývania,
9. zorganizovanie ďalšieho sčítania ľudí bez domova na území mesta Bratislava,
10. úprimná snaha o vznik denného centra pre ľudí bez domova vo Vrakuni a nájomného bývania v Prievoze.

Následne sme primátorovi predostreli 3 najväčšie problémy obyvateľstva Bratislavy, medzi ktoré patria:

1. Počet ľudí, ktorí sa bez pomoci mesta budú ešte viac prepadať do chudoby, narastá.
2. Mesto sa na tieto budúce výzvy v sociálnej oblasti nepripravuje.
3. Rozpočet pre sociálnu oblasť nereflektuje aktuálne ani budúce potreby obyvateľstva.

Koniec diskusie sme venovali navrhovaným riešeniam, medzi ktoré patrili najmä prehodnotenie prioritizácie výdavkov v rozpočte mesta a výstavba cenovo dostupného nájomného bývania. Mrzí nás, že apel o prioritizovaní jednotlivých rozpočtových položiek s ohľadom na zhoršujúcu sa sociálnu situáciu ľudí žijúcich v Bratislave nebol v rámci nasledovného schvaľovania rozpočtu vypočutý. Napriek tomu v meste Bratislava cítime silného partnera, s ktorým sa nám dobre kooperuje. Je tomu tak najmä vďaka zanieteným profesionálkam a profesionálom pracujúcim na magistráte mesta.

Neúspešná snaha navý- šiť rozpočet

mesta Bratislavy na sociálnu oblasť

Situácia s chudobou je dlhodobo alarmujúca a týka sa aj hlavného mesta. **V Bratislave žije približne 4 000 ľudí bez domova⁴². Až 4 % obyvateľstva⁴³ Bratislavského samosprávneho kraja, teda 28 781 ľudí, žije pod hranicou príjmovej chudoby. Sociálne vylúčenie a chudoba hrozí ďalším 10,9 % obyvateľstva tohto kraja⁴⁴, teda až 78 429 ľuďom. Až 65 % obyvateľiek a obyvateľov kraja je obyvateľkami a obyvateľmi mesta Bratislava⁴⁵.**

Zároveň až 80 % ľudí bez domova nemá prístup k žiadnemu typu služieb, pretože sú plne vyťažené. **V roku 2023 Vagus vyhodnotil, že v rámci príprav na budúce výzvy Bratislave akútne chýbajú menšie denné centrá pre ľudí v núdzi, nocľaháreň a útulok.** Okrem toho, až 90% výdavkov mesta na sociálnu pomoc predstavovala pomoc seniorkám, seniorom a ľuďom so zdravotnými znevýhodnením. Iba 6 % výdavkov bolo použitých na pomoc ľuďom v hmotnej a sociálnej núdzi⁴⁶. Celkový obraz o téme bezdomovectva dotváral fakt, že iba

⁴²Magistrát hlavného mesta Bratislavy d, 2023

⁴³Štatistický úrad SR a, 2022

⁴⁴Štatistický úrad SR a, 2022

⁴⁵Magistrát hlavného mesta Bratislavy d, 2023

⁴⁶Šedovič, M. – Markovič, F. 2022

0,7 % zo všetkých bytov v Bratislave boli mestské nájomné byty⁴⁷ a priemerná doba čakania bola 5 rokov⁴⁸, počas ktorých sa časť žiadateľiek a žiadateľov mohla prepadnúť pod hranicu chudoby.

Aj preto nás zasiahla informácia o tom, že mesto Bratislava sa nielenže nechystá zvýšiť rozpočet na sociálnu oblasť na nadchádzajúci rok 2024, ale naopak, chce ho ešte znížiť. **Vo Vaguse si uvedomujeme vplyv predošlých kríz, ako pandémie COVID-19 a príliv vojnových utečenkýň a utečencov z Ukrajiny. Dlhodobo tiež vnímame neúnosné zaťažovanie samospráv zo strany štátu a fakt, že financovanie hlavného mesta ani zďaleka nie je dostatočné. Napriek tomu existujú možnosti riešenia, medzi ktoré patria napríklad:**

- prehodnotenie prioritizácie výdavkov v rozpočte mesta Bratislava,
- identifikácia nových typov finančných zdrojov na sociálnu oblasť,
- výstavba cenovo dostupného nájomného bývania.

S týmito informáciami sme oslovili Komisiu sociálnych vecí, zdravotníctva a rozvoja bývania mesta Bratislava a požiadali sme o účasť na zasadnutí komisie. Na online stretnutí a v následnej emailovej komunikácii sme sa snažili zdôrazňovať nielen potrebu, ale aj prínosy podporenia navýšenia finančných výdavkov na sociálnu oblasť, medzi ktoré

⁴⁷Štatistický úrad SR b, 2023

⁴⁸Odpoveď Magistrátu hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy na infožiadost' OZ Vagus.

z ulic

Kto nám vari v Dome
Co je to úzkosť? Čestopri
štátnych príspevkov. Dŕž
Bratislava a okolie: turisti
Dotazník. Vtýp

APA
UZIE
E
DÍ BL
DOMO

patria najmä:

- zachovanie existujúcich služieb a vznik ďalších,
- využitie potenciálu pilotných projektov, ktoré sa ukázali ako funkčné (napr. z ukončeného výskumu projektu Dostupného bývania so sociálnou podporou, ktoré realizovalo mesto Bratislava, vyplýva, že tento projekt je mimoriadne úspešný⁴⁹ – nik z účastníkov a účastníčok nestratil bývanie kvôli dlhom na nájomnom a výrazne sa zlepšili ich životné podmienky, ale aj odhodlanie žiť ako bežní ľudia),
- zvýšenie kvality života obyvateľov a obyvateľiek Bratislavy, ktorí žijú pod hranicou chudoby alebo im hrozí sociálne vylúčenie,
- eliminácia patologických javov súvisiacich s extrémnymi formami chudoby na širokú verejnosť,
- včasná príprava na niektoré nezvratiteľné trendy v sociálnej oblasti,
- líderstvo v sociálnej oblasti na úrovni samosprávy na Slovensku.

Pred hlasovaním o rozpočte sme poslankyniam a poslancom mestského zastupiteľstva, ako aj primátorovi poslali personalizované pohľadnice, súčasťou ktorých boli rôzne opatrenia z Komunitného plánu sociálnych služieb Bratislavy na roky 2023 – 2030, ktorý sami schválili. Žiaľ, k navýšeniu rozpočtu na sociálnu oblasť nedošlo.

⁴⁹Ondrušová, D. – Turkovič, Z. – Gerbery, D. 2022

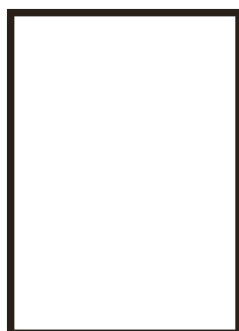
OZ Vagus
Račianska 78
831 02
Bratislava

Dávate si novoročné predsavzatia?
Mesto Bratislava si ich na najbližšie roky
dalo veľa. Nachádzajú sa napríklad
v Komunitnom pláne sociálnych služieb
na roky 2023 - 2030.

Mnohé aktivity z plánu sa však
neuskutočňujú, pretože mesto na ne
nevyčleňuje dostatok financií.
Počet ľudí žijúcich v extrémnej chudobe
prítom v Bratislave stúpa. Riešením je
prehodnotenie prioritizácie výdavkov
v rozpočte mesta.

Prosím, myslite na záväzky mesta
v sociálnej oblasti pri rozhovoroch
a hlasovaní o budúcoročnej rozpočte.

Alexandra Károva
riaditeľka OZ Vagus

Primátor

Ing. arch. Vallo, Matúš

Magistrát hl. mesta SR Bratislavy

Primaciálne námestie 429/1

811 01

Bratislava

www.vagus.sk

„Opatrenie 2.4.3:
Zriadenie nízkoprahov
služby pre starších
situácii v sieti odborných

Úroveň priority: vysoká

(Strategická časť Komunitného plánu sociálnych
časť Starší obyvatelia)

Realizácia: v ohrození *

*V prípade znižovania rozpočtu na sociálnu oblasť môže byť za

nej pobytovej sociálnej
obyvateľov v krízovej
ch spoluprác.

priorita.”

ch služieb Bratislavy na roky 2023 - 2030,

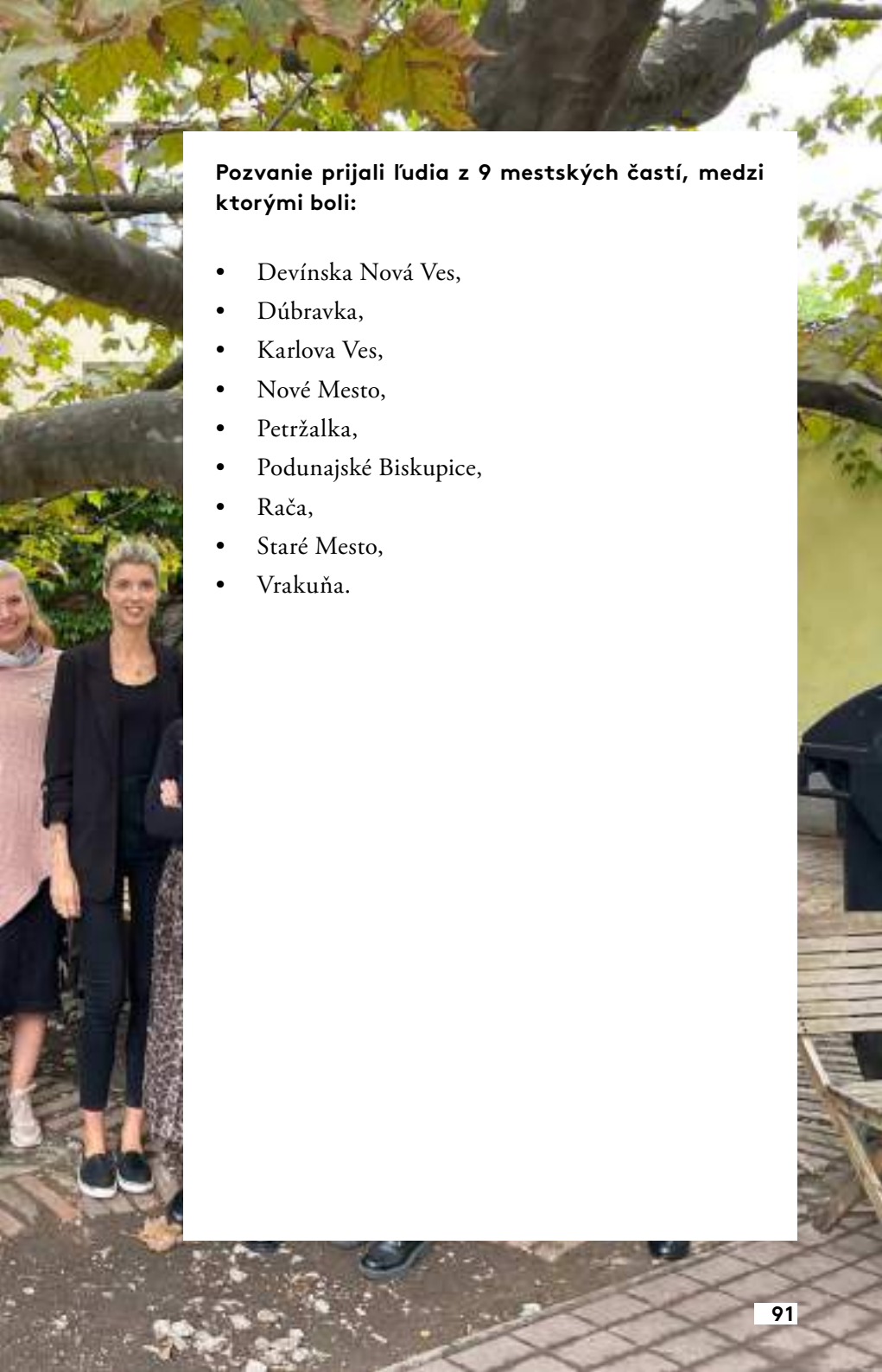
čiatok realizácie tohto opatrenia v ohrození.

Priateľské stretnutie s mestskými časťami

Ako už bolo viackrát zdôraznené, samospráva je naším prirodzeným partnerom. Bez dobrej spolupráce so sociálnymi odbormi a sociálnymi komisiami jednotlivých mestských častí sa práca s množstvom klientok a klientov, ktorí sú zároveň obyvateľkami a obyvateľmi mestských častí, vykonáva len ťažko. **Preto sme 19. septembra 2023 zrealizovali priateľské stretnutie, ktorého cieľom bolo posilniť spoluprácu v oblasti pomoci ľuďom bez domova či ľuďom, ktorým strata domova ešte len hrozí.** Stretnutie sa konalo v jedálni nášho Domca. Jeho súčasťou bolo predstavenie našich troch programov a našich služieb, prehliadka Domca, príklady dobrej praxe s vybranými mestskými časťami a blok o tom, ako si môžeme byť navzájom nápomocní. Nechýbal priestor na diskusiu o najpálčivejších problémoch všetkých zúčastnených strán v oblasti bezdomovectva.

Na stretnutie boli pozvaní zástupkyne a zástupcovia sociálnych oddelení a predsedkyne či predsedovia sociálnych komisií všetkých 17 bratislavských mestských častí.

The background of the page is a photograph of a park. In the foreground, two women are standing on a paved path. One woman is wearing a black blazer and black pants, while the other is wearing a pink top and black skirt. They are both smiling. In the background, there are large trees with green and yellowing leaves, suggesting an autumn setting. A wooden bench and a black trash bin are also visible on the right side of the image.

Pozvanie prijali ľudia z 9 mestských častí, medzi ktorými boli:

- Devínska Nová Ves,
- Dúbravka,
- Karlova Ves,
- Nové Mesto,
- Petržalka,
- Podunajské Biskupice,
- Rača,
- Staré Mesto,
- Vrakuňa.

Naše programy a služby v roku 2023

Streetwork – terénna soci- álna práca

Práca s ľuďmi bez domova priamo na miestach, kde žijú, je často prvým krokom ich začleňovania do spoločnosti. Pre mnohých ľudí je totiž náročné dochádzať do denného centra či inej kamennej (tzv. ambulantnej) služby. Dôvodom môže byť vzdialenosť alebo obavy z predsudkov. Niektorí ľudia tiež nevedia o tejto forme pomoci a iní ju využívať nemôžu, napríklad kvôli zníženej mobilite. Terénna práca dokáže takýchto ľudí zachytiť a tí tak nevypadávajú zo systému pomoci.

Hlavným cieľom terénnej sociálnej práce je zvyšovanie kvality života ľudí bez domova a znižovanie rizík spojených so životom na ulici (tzv. prístup harm reduction).

Jedinečnosť služby spočíva v tom, že prichádza priamo za človekom. Sociálne pracovníčky a pracovníci bývajú prví a často jediní, ktorí bez hodnotenia prejavia záujem o ľudí zažívajúcich bezdomovectvo. Vďaka pozitívnemu profesionálnemu vzťahu klientky a klienti samostatne zisťujú, čo aktuálne potrebujú riešiť. Terénny tím je im v tomto procese oporou tak, aby potrebné kroky dokázali urobiť svojpomocne. Od tohto základu sa odvíja široká paleta služieb – od poskytnutia jedla, pitnej vody, teplého čaju či oblečenia, cez sociálne poradenstvo a správanie do rôznych inštitúcií, až po ošetrovanie na mieste a riešenie krízových situácií.

Dôležitou súčasťou programu Streetwork je tiež prevádzkovanie **Linky na pomoc ľuďom bez domova**. Telefónne číslo **0949 655 555** slúži na prijímanie podnetov z radov širokej verejnosti o konkrétnom človeku bez domova v núdzi, ako aj na poskytovanie dištančného sociálneho poradenstva klientkam a klientom.

V roku 2023 pôsobil terénny tím programu Streetwork na 337 obývaných miestach na území Bratislavy a pracoval s 576 ľuďmi bez domova, z toho s 384 ľuďmi opakovane a s 192 ľuďmi jednorazovo. Terénny tím programu Streetwork spoločne dokázal:

- **odpracovať 117 večerných a 99 denných služieb a vo dvojici opätovne navštíviť obývané miesta 2 163-krát,**
- **nadviazať kontakt s 86 novými ľuďmi zažívajúcimi bezdomovectvo** (pričom práve prvý kontakt je základ pre vznik dlhodobej odbornej pomoci a predstavuje priestor na informovanie o službách v meste a zaistenie potrieb ľudí),
- **sprevádzať ľudí bez domova do rôznych štátnych inštitúcií 33-krát** (sprevádzanie má za cieľ úspešne absolvovať potrebné úkony pri kontakte so zdravotnými zariadeniami, úradmi a pod., podporovať samostatnosť, komunikačné a sociálne zručnosti a posilniť zbabavovanie sa strachu z úradov),
- **prijať 314 telefonátov na Linku na pomoc ľuďom bez domova,**

- **poskytnúť základné a špecializované sociálne poradenstvo 2 432-krát** (najčastejšie sa riešili témy sociálneho zabezpečenia, zdravia, zamestnania, oddľžovania a osobného bankrotu, ale aj závislosti a pretrhnuté rodinné väzby),
- **rozprávať sa o téme sociálneho zabezpečenia 1 163-krát** (rozhovory sa týkali najmä dostupnosti služieb pre ľudí bez domova v Bratislave či vybavenia rôznych typov dávok),
- **rozprávať sa o téme zdravia 573-krát,**
- **poskytnúť ošetrovanie 10-krát,**
- **riešiť tému bývania alebo umiestnenia do pobytového zariadenia 98-krát,**
- **poskytnúť krízovú intervenciu 24-krát** (šlo o špecializovanú psychosociálnu pomoc pre osoby v náhlej kríze, v rámci ktorej sa riešili témy ako závažný zdravotný stav, podchladenie, nadmerné požitie alkoholu, domáce násilie či suicidálne tendencie, pričom sa samotná intervencia týkala transportu do nemocnice, nocľahárne alebo riešenia akútneho stavu na mieste),
- **poskytnúť krízový transport 4-krát** (odvoz autom do tepla či bezpečia).

Terénny tím pracoval v bežnom režime od pondelka do soboty:

denná služba (4-krát týždenne)	8:00 – 12:00
večerná služba (5-krát týždenne)	16:30 – 22:00

Terénny tím navštevoval ľudí v 12 mestských častiach:

Mestská časť mesta Bratislava	Počet kontaktných miest
Petržalka	90 miest
Nové Mesto	77 miest
Ružinov	67 miest
Staré Mesto	49 miest
Rača	24 miest
Vajnory	10 miest
Podunajské Biskupice	7 miest
Vrakuňa	5 miest
Dúbravka	4 miesta
Jarovce	2 miesta
Karlova Ves	2 miesta
Lamač	1 miesto
SPOLU	338 miest

(zoradené od najviac navštevovaných miest po najmenej)

Domec – nízkopra- hové denné centrum

Aby ľudia bez domova mohli zmeniť svoju životnú situáciu, nemôžu byť hladní, chorí či zanedbaní. Okrem možnosti najesť sa, osprchovať sa, získať čisté oblečenie či mať prístup k základnej zdravotnej starostlivosti potrebujú najmä odbornú pomoc a ľudský prístup. Vďaka službám nízkoprahových denných centier si ľudia bez domova môžu zabezpečiť svoje základné životné potreby a udržať si pocit ľudskej dôstojnosti.

Hlavným cieľom prevádzkovania nízkoprahového denného centra Domec je poskytovanie rôznych služieb smerujúcich k zvýšeniu kvality života a riešenie problémov súvisiacich s bezdomovectvom formou individuálneho sociálneho poradenstva. Domec tiež predstavuje bezpečný priestor pre všetkých ľudí, ktorí sa ocitli v núdzi, bez ohľadu na ich pohlavie, rod, príjem, trvalý pobyt, dôvody vedúce k bezdomovectvu či aktuálnu sociálnu situáciu.

Domec je najväčšie nízkoprahové denné centrum pre ľudí bez domova na Slovensku. Zároveň to je jediná kamenná prevádzka svojho druhu, ktorá bola veľkú časť roka otvorená aj cez víkendy. **V roku 2023 navštívilo**

Domec 1 392 ľudí bez domova spolu 3 837-krát, teda väčšina opakovane.

Tím sociálnych pracovníčok, pracovníkov, poradkýň a poradcov spoločne dokázal:

- **pracovať v priemere so 105 ľuďmi bez domova denne, pričom v zimnom období to bolo až 130 ľudí denne,**
- **nadviazať kontakt s 560 ľuďmi, ktorí prišli do Domca prvýkrát** (prvokontakty sú kľúčové pre ľudí, ktorí sú na ulici krátko a potrebujú sa zorientovať v systéme služieb, ako aj v možnostiach čo najrýchlejšieho návratu do bežného života),
- **uskutočniť 2 326 poradenských rozhovorov, ktoré smerovali k zlepšeniu sociálnej či životnej situácie ľudí bez domova** (rozhovory sa najčastejšie týkali vybavenia stratených občianskych preukazov, dávok v hmotnej núdzi, dôchodkov, preukazov ŤZP či osobných bankrotov),
- **pomôcť vybaviť 30 občianskych preukazov, 20 dávok v hmotnej núdzi, 5 dôchodkov, 2 stratené rodné listy,**
- **pomôcť nájsť zamestnanie na trvalý pracovný pomer 5 ľuďom,**
- **vydať 34 055 porcií raňajok a 25 223 porcií teplých obedov** (toto jedlo, ktoré je pre ľudí bez domova často jedinou kvalitnou stravou počas dňa, sme mohli vydať najmä vďaka pomoci dobrovoľníčok

a dobrovoľníkov, ako aj mnohých firemných partnerov, ktorí nakúpili potrebné potraviny),

- **vydať 12 779 kusov oblečenia** (oblečenie sme často distribuovali vďaka rôznym verejným či firemným materiálnym zbierkam),
- **umožniť 6 862 návštev hygienického centra, kde sa mohli ľudia umyť, oholiť či ostrihať** (kvôli pocitu vlastnej dôstojnosti a aj z hľadiska prevencie pred ochoreniami je osobná hygiena pre ľudí bez domova nevyhnutná),
- **ošetriť ľudí bez domova 3 227-krát** (bezplatná ošetrovňa je kvôli nedostupnej zdravotnej starostlivosti často využívanou službou),
- **umožniť služby prania oblečenia 290-krát** (ľudia bez domova majú obmedzené možnosti, kde si môžu svoje oblečenie opraviť, z tohto dôvodu sú častokrát nútení zabezpečiť si nové a staré vyhodiť, hoci je stále kvalitné a funkčné).
- **raz do týždňa poskytovať psychologickú pomoc ľuďom bez domova** (psychologička Vagusu sa v Domci rozprávala s **30 ľuďmi v rámci 110 rozhovorov**).

Medzi základné poskytované služby patrili:

- raňajky a teplé obedy,
- sociálne poradenstvo,

- ošetrovňa,
- hygienické centrum,
- výdaj šatstva,
- voľnočasové aktivity,
- úschovňa osobných vecí,
- odpočinkový priestor.

Súčasťou základných služieb, ktoré boli v Domci poskytované, boli aj voľnočasové aktivity pozitívne vplývajúce na aktívny prístup človeka a jeho motiváciu pracovať na zmene svojej situácie. Voľnočasovými aktivitami sme sa snažili vytvoriť priestor, v rámci ktorého mohli ľudia zažiť pekné momenty, ktoré ich vytrhli z každodennej reality. Prostredníctvom jednotlivých aktivít dochádzalo k posilňovaniu sebadôvery a sociálnych zručností, vyjadreniu svojich emócií prežívania radosti z dobre odvedenej práce. Zároveň šlo o skvelú príležitosť, ako otvoriť tému bezdomovectva širokej verejnosti, napríklad zapájaním dobrovoľníčok, dobrovoľníkov či ľudí zo susedstiev Domca. **Tím Domca v roku 2023 usporiadal voľnočasové aktivity, ako tvorivé dielne, kvíz, šachové a žolíkové turnaje, ale aj opekačku. Klientky a klienti boli zároveň súčasťou externých komunitných aktivít, ako napr. Susedský refresh organizovaný Susedmi na dvore, či antirasistického futbalového turnaja United Colours of Football, v rámci ktorého dokonca vyhrali cenu verejnosti v kategórii Najsympatickejší tím.**

Adresa Domca: Mýtna 33, Bratislava

Otváracie hodiny: pondelok – nedeľa 9:00 – 16:00
utorok 13:00 – 15:00

Prevádzka centra fungovala v režime dvoch vstupov, v čase od 9:00 do 12:00 a od 13:00 do 16:00.

Medzimiesto – integračný program

Najdôležitejšími nástrojmi na ukončovanie bezdomovectva sú poskytovanie odborného sociálneho poradenstva, bezpečného bývania a zamestnávanie. **Hlavným cieľom integračného programu je poskytovanie uceleného systému podpory v rámci riešenia prevencie pred stratou bývania a využívanie overených nástrojov na ukončovanie bezdomovectva.** Tak ako v ďalších dvoch programoch Streetwork a Domec, aj tu je dôležité poradenstvo založené na dôvere, priateľskom, no zároveň profesionálnom prístupe a ochote vypočuť si klientky a klientov bez hodnotenia či odsudzovania.

Integračný program pracuje s menším počtom klientok a klientov. Poradenský proces stojí na budovaní a obnove sociálnych a pracovných návykov, riešení zdravotného

A woman with long dark hair, wearing a sleeveless pink dress, is sitting on a chair in front of a brick wall. She is looking towards the camera with a slight smile. Her hands are clasped in her lap. The background is a textured brick wall with some green foliage visible on the right side.

stavu, obnovovaní pretrhnutých rodinných väzieb či posilňovaní finančnej gramotnosti.

V roku 2023 pracoval tím integračného programu so 119 ľuďmi v nepriaznivej životnej situácii. Poskytoval im podporu najmä v oblastiach ako:

- bývanie,
- zamestnávanie,
- prevencia,
- špecializované poradenstvo v rozličných témach.

Väčšina problémov ľudí bez domova vznikne a prehľbí sa na ulici. Ľudia tu takmer okamžite strácajú zaužívané návyky. V rámci projektu Bývanie preto poskytujeme bezpečné bývanie na niekoľko rokov. **Projekt Bývanie je založený na vybraných princípoch Housing First, ktoré uplatňujeme v slovenských podmienkach.** Zo začiatku klientka či klient platí nájom v takej výške, ako si reálne môže dovoliť. Často je to len pár desiatok eur. Postupne, ako sa zlepšuje sociálna situácia daného človeka, sa nájom pomaly zvyšuje tak, aby klientky a klienti po skončení spolupráce dokázali plynule prejsť do komerčného či mestského podnájmu, prípadne do zariadení, ako sú domovy pre seniorky a seniorov, a ukončujú tak svoje bezdomovectvo.

Zároveň Vagus v roku 2023 poskytoval krátkodobé bývanie v krízovom byte, ktorý slúži ako dočasné útočisko na 3 až 6 mesiacov pre ľudí v nečakanej životnej kríze.

Úspechy tímu integračného programu v oblasti bývania v roku 2023 predstavovali:

- poskytnutie bývania 43 ľuďom, z toho 7 ľudí využilo krízový byt,
- poskytnutie 1 680 hodín sociálnych poradenstiev,
- udržanie si 28 bytov a izieb, ktoré boli súčasťou projektu Bývanie.

Vagus nie je vlastníkom bytov, ktoré sú v rámci projektu Bývanie využívané. Cieľom spolupráce s klientkami a klientmi je využiť určitý čas na ich osobnú stabilizáciu a doriešenie problémov ústiach do bezdomovectva do tej miery, aby po uplynutí niekoľkých rokov mohli prejsť do iného bývania. Nájomné bývanie sa vyznačuje adaptáciou ubytovaných klientok a klientov na pravidelné platby nájomného, ktoré sa postupne zvyšuje v pravidelných intervaloch až na úroveň bežného komerčného nájmu za izbu v meste Bratislava.

Ďalším z nástrojov ukončovania bezdomovectva je zamestnávanie. Od októbra 2019 preto vedíme dva zamestnanecké projekty, Upracme si Račko a Strategické partnerstvá. **Platená pracovná rehabilitácia Upracme si Račko je najmä pre ľudí s nízkou šancou zamestnať sa.** V parku na Račianskom mýte, v blízkosti ktorého sídli naše denné centrum Domec, prebiehali v rámci projektu upratovacie práce raz do týždňa počas troch hodín. Projekt mal nielen vytvoriť príležitosti na privyrobenie si, ale tiež podporiť ľudí bez domova v získavaní pracovných a komunikačných zručností v bezpečnom prostredí. **Projekt Strategické partnerstvá sa zameriava na dlhodobú spoluprácu so zamestnávateľmi a na poskytovanie chránených pracovných miest.** Ide o rôzne typy prác, od stavbárskych a robotníckych, cez prácu na farmách, vo výrobných spoločnostiach, až po upratovanie. **Positívom projektu je, že vytvára**

možnosť dlhodobých a stabilnejších pracovných ponúk nielen formou brigády, ale aj trvalého pracovného pomeru.

Úspechy tímu integračného programu v oblasti zamestnávania v roku 2023 predstavovalo:

- **39 ľudí, ktorí boli súčasťou projektu pracovnej rehabilitácie Upracme si Račko a ktorí spolu odpracovali 105 hodín upratovania parku na Račianskom mýte,**
- **25 ľudí, ktorí si vďaka sociálnemu poradenstvu našli brigádu či prácu,**
- **19 ľudí, ktorí boli súčasťou projektu Strategické partnerstvá.**

Hlavnou činnosťou integračného programu je poskytovanie individuálneho špecializovaného sociálneho poradenstva. Každá klientka a klient v projekte Bývanie či v zamestnaneckých projektoch absolvoval pravidelné poradenstvá počas celého trvania účasti na projektoch. Témy prinášali do poradenstva klientky a klienti, neotvárajú ich sociálne pracovníčky či pracovníci. Najčastejšie sa riešili dôvody, ktoré vyústili do bezdomovectva, problémy s nájdením a udrzaním si práce a bývania, oddľžovacie programy, zdravotné problémy či celkový životný štýl, ale aj zmysluplné trávenie voľného času.

Úspechy tímu integračného programu v oblasti špecializovaného sociálneho poradenstva v roku 2023 predstavovalo:

- **910 uskutočnených sociálnych poradenstiev počas 1 680 hodín,**

- **65 ľudí v náročnej životnej situácii, s ktorými prebiehala dlhodobá spolupráca,**
- **23 komunitných aktivít pre ľudí bez domova** (napr. vedomostný kvíz, opekačky v prírode, návšteva kina, ZOO, Slovenskej národnej galérie, vianočný večierok a pod.).

Vagus bezdomovectvo nielen ukončuje, ale mu aj predchádza. Integračný program zachytáva ľudí, ktorým hrozí strata bývania. Včasná intervencia sociálnych poradkýň a poradcov zameraná na individuálne potreby jednotlivých ľudí zvyšuje šancu na udržanie si bývania, stabilizovanie a zlepšenie sociálnej situácie a odvrátenie negatívneho a traumatizujúceho javu straty domova.

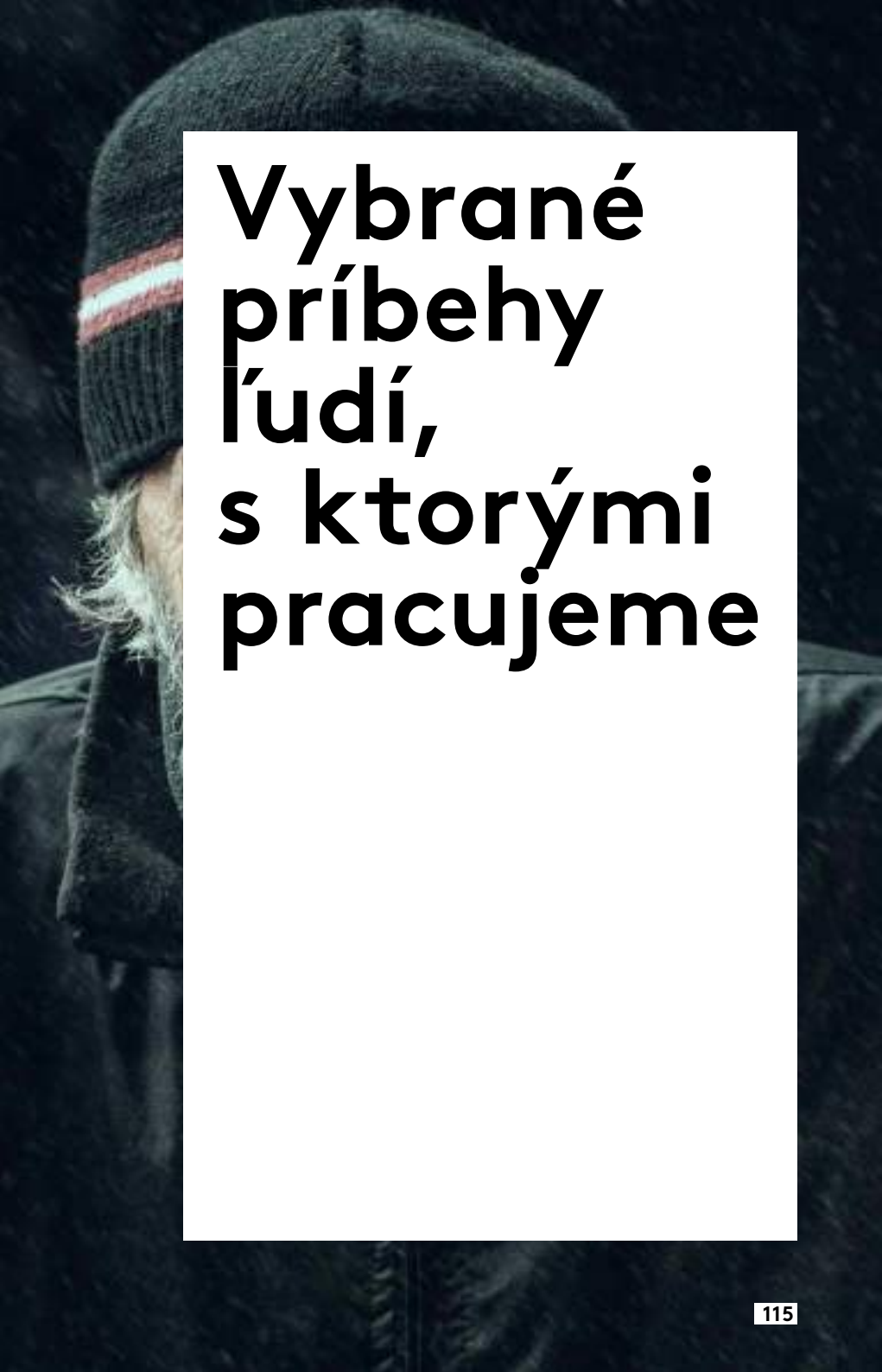
Z našej skúsenosti vyplýva, že jednou zo skupín, ktorá je výrazne ohrozená stratou bývania, sú ľudia krátko po výkone trestu odňatia slobody. Z toho dôvodu integračný program spolupracoval s vybranými ústavmi na výkon trestu odňatia slobody a poskytoval sociálne poradenstvo niektorým ľuďom, ktorí sa pripravovali na ukončenie výkonu odňatia trestu slobody.

Úspechy tímu integračného programu v oblasti prevencie v roku 2023 predstavovalo:

- **34 prípadov ľudí ohrozených stratou bývania, ktorých situácia sa konzultovala telefonicky (k následnému osobnému stretnutiu došlo v 8 prípadoch),**
- **spolupráca so 4 ústavmi na výkon trestu odňatia slobody.**

**Vybrané
príbehy
ľudí,
s ktorými
pracujeme**

PRÍBEHY ZO STREETU

Pani Helena

Pani Helenu sme stretli v roku 2020, keď ležala na kartóne pri obchode. Podarilo sa nám nadviazať kontakt a po chvíli sme zistili, že sa ocitla na ulici po smrti náhradnej matky. Táto strata bola pre pani Helenu obzvlášť ťažká, pretože mala pocit, že jej na svete nikto nezostal. Pani Helena totiž vyrastala v detskom domove. Začali sme sa pravidelne stretávať, buď priamo v teréne, alebo v našom dennom centre Domec. Ako prvé sme sa na žiadosť pani Heleny spoločne pustili do vybavovania dokumentov na priznanie invalidného dôchodku a umiestnenia do útulku. Pani Helena musela podstúpiť veľké množstvo lekárskeho prehliadok, na ktoré sme ju sprevádzali. S lekárkami a lekármi nemala dobré skúsenosti, návštev v ordináciách sa veľmi obávala a vyhýbala sa im. Všetka snaha sa však oplatila a pani Helena získala miesto v útulku. Spočiatku sa jej tam veľmi páčilo. Postupom času však na ňu stále viac a viac doliehali psychické ťažkosti. Režim útulku a pravidelné modlenie, ktoré bolo súčasťou režimu v zariadení, jej pripomínali náhradnú matku a pani Helena pobyt v útulku znášala čoraz ťažšie. Rozhodla sa preto odtiaľ odísť.

Napriek tomu, že tento konkrétny útulok pani Helene nevyhovoval, stále mala snahu niekde bývať a nezostať na ulici. Vtedy však prišla ďalšia komplikácia – pani Helenu na ulici okradli a zmizli jej potrebné dokumenty k vybaveniu invalidného dôchodku. Bola frustrovaná a demotivovaná a rozhodla sa, že dôchodok nejaký čas prestane riešiť.

Pani Helena s nami prerušila kontakt a na mieste sme ju niekoľkokrát po sebe nezastihli. Po čase prišla do denného centra, kde sa chcela opäť stretnúť s naším terénnym tímom. Bolo vidieť, že nás rada vidí, aj keď správy, ktoré nám hovorila, boli zarmucujúce. Rozprávala nám o zhoršujúcich sa zdravotných problémoch, ale aj o tom, ako z obáv o zdravie prekonala strach zo zdravotných zariadení a sama navštívila špecialistu. Obavy zo zlých výsledkov sa naplnili a pani Helene bola diagnostikovaná rakovina. Opäť sme začali intenzívne spolupracovať a spoločne sme hľadali možné dlhodobé riešenia jej zdravotného stavu a ubytovania. Do útulku ju za krátky čas prijali a túto správu nám prišla radostne oznámiť.

Pán Jozef

Keď sme pána Jozefa stretli prvýkrát, mal 61 rokov a býval v drevenej chatke. Väčšinu života prežil ako vodič kamiónu, nikdy sa neoženil ani nemal deti. Po prepustení z výkonu trestu odňatia slobody nemal domov, do ktorého by sa mohol vrátiť, a tak začal prespávať v chatke v záhradkárskej oblasti. Jedného dňa však chatka vyhorela a s ňou aj všetky Jozefove doklady a cennosti. Pán Jozef si vďaka známemu našiel inú chatku, v ktorej mohol prespávať. Od nás potreboval pomoc s vybavením zničených dokladov. Vytvoriť si s ním spolupracujúci vzťah bolo náročné. Pôsoobil nedostupne, atmosféra bola vždy napätá a pán Jozef sa vedel veľmi ľahko rozčúliť. Poskytli sme mu všetky potrebné informácie na vybavenie dokladov a sociálnej dávky a ponúkli sme mu asistenciu na jej vybavenie. Bol naklonený aj poradenstvu v našom dennom centre Domec, ale situácia sa zmenila, keď sa

mu zhoršil zdravotný stav.

Pánovi Jozefovi začali opúchať nohy a mával veľké bolesti. Časom nedokázal chodiť ani na väčšie vzdialenosti a riešenie zdravotného stavu sa pre neho stalo prioritou. Ponúkli sme mu barlu, aby sa mu ľahšie chodilo a motivovali sme ho k vyšetreniu u lekára za našej asistencie, ako aj možnosť preplatenia liekov v ošetrovni nášho Domca. Pri ďalšej návšteve sme však pána Jozefa nenašli na jeho mieste. Zistili sme, že jeho stav sa zhoršil natolko, že bola privolaná sanitka a pán Jozef bol hospitalizovaný.

O niekoľko týždňov sa nám Jozef ozval a informoval nás, že už je prepustený z nemocnice. Lekári mu oznámili, že má trombózu a rakovinu prostaty s metastázami v kostiach. Uvedomoval si, že v chatke už prespávať nemôže. Navrhli sme mu možnosť umiestnenia v útulku, kde by mu bola poskytnutá zdravotná starostlivosť a taktiež by mu sociálne pracovníčky a pracovníci zariadenia pomohli s vybavovaním dokladov a dôchodku. V útulku mali našťastie miesto a pán Jozef mohol nastúpiť. Veľmi sa tešil, no zároveň bol nervózny. Nevedel, čo ho čaká, a pýtal sa na náš názor. Reflektovali sme jeho pocity a vysvetlili mu, aké skúsenosti s útulkom majú iné naše klientky a klienti a aké sú tam pravidlá. Dohodli sme sa, že ho vyzdvihneme a do útulku pôjdeme spoločne.

PRÍBEHY Z DOMCA

Pán Milan

Človek, ktorý sa ocitne bez domova, nemusí byť zďaleka osoba žijúca na ulici či v stane na okraji mesta. Naše nízkoprahové denné centrum Domec zachytáva aj ľudí, ktorým chudoba bráni v efektívnej integrácii. Jedným z takýchto príbehov je aj prípad pána Milana.

Keď pán Milan prišiel do Domca, potreboval pomôcť s exekúciami. Popri procese oddĺženia postupne odkrýval svoje útrapy a zlyhania. Už ako dieťa vyrastal v dysfunkčnom prostredí. Milanov otec bol patologický hráč a jeho závislosť priniesla rodinu do obrovských finančných, sociálnych, ale aj psychických problémov. Pán Milan sa medzičasom stal úspešným podnikateľom, no neskôr taktiež prepadol patologickému hráčstvu. Opustila ho manželka s dieťaťom, ako aj priateľky a priatelia. Jeho sociálna sieť bola zrazu pretrhnutá. Dostal sa do obrovských finančných problémov, no rozhodol sa absolvovať liečenie.

Pán Milan prišiel z liečenia odhodlaný čeliť svojej diagnóze. V rámci sociálneho poradenstva sa vyrovnával s pozostatkami svojej závislosti a snažil sa znovu postaviť na nohy. Podarilo sa mu nájsť si zamestnanie, no jeho bývanie bolo stále neisté. Prespával u svojich príbuzných a stále intenzívne vnímal svoju zraniteľnosť.

Pánovi Milanovi sa časom za pomoci pridelenej sociálnej poradkyne podarilo odovzdať skompletizované žiadosti k osobnému bankrotu a on tak začal dostávať svoju ekonomickú

situáciu pod kontrolu. Okrem iného sa v rozhovoroch venoval jeho silným stránkam, vďaka ktorým by dokázal už navždy abstinovať. Spoločne sme si prechádzali možnosti podpory, z ktorých by mohol čerpať. Pán Milan športuje a opäť objavuje svoje hobby a potenciál. Jeho motivácia je vysoká a sme veľmi radi, že práve v Domci nachádza časť svojej záchranej siete.

Pani Jana

Pani Jana do denného centra prichádza, aby nebola sama. Nezostala jej už žiadna rodina a v starom dome po rodičoch býva sama. Pani Jana si v Domci vytvorila niekoľko priateľstiev, ktoré majú pre ňu veľký význam. Pravidelne tiež navštevuje ošetrovňu, kam si chodí merať krvný tlak a poradiť sa s dávkovaním liekov, ktoré užíva. Navštevu ošetrovne má spojenú aj s príjemným neformálnym rozhovorom, v rámci ktorého si vždy zaspomína na svoju mladosť.

Aj keď má pani Jana kde bývať, stále sa nachádza na hranici chudoby. Finančnej aj sociálnej. Starobný dôchodok, ktorý dostáva, nie je ani zďaleka postačujúci na pokrytie základných potrieb. Pani Jana je veľmi vďačná, že môže využívať služby šatníka a zabezpečiť si ošatenie za symbolickú cenu. Každý deň sa teší na teplý obed v jedálni Domca, ktorý je pre ňu jediným teplým jedlom. S finančnými prostriedkami, ktoré má k dispozícii, a so zvyšujúcim sa vekom je pre ňu náročné variť si doma. Pre pani Janu sa stal Domec miestom, kde sa cíti prijatá a rešpektovaná. V Domci môže zmysluplne tráviť voľný čas s priateľkami, najradšej pri kartách či spoločenských hrách. Pri odchode nám vždy poďakuje a nezabudne dodať, že príde aj zajtra a má to tu rada.

PRÍBEHY Z MEDZIMIESTA

Pán Maroš

Pán Maroš býval roky v chatke ukrytej medzi krímkami a stromami neďaleko diaľnice. Príjem si zabezpečoval občasnými brigádami a zberom surovín. Postupom času si začal tvoriť a upevňovať vzťah so sociálnymi pracovníčkami a pracovníkmi terénneho tímu. Na stretnutiach začal otvárať témy, ako registrácia na úrade práce, osobný bankrot či zamestnanie. V otázke zmeny bývania bol však Maroš veľmi zdržanlivý. Na jednej strane sa chcel posunúť na pohodlnejšie a komfortnejšie miesto, akým bola jeho chatka. Na druhej strane mal k nej citový vzťah. Postavil si ju sám, a hoci bola skromná, mala útulný interiér a pán Maroš v nej mal takmer všetko, čo potreboval. Pán Maroš na riešenie svojich tém potreboval intenzívnejšie sociálne poradenstvo a práve to ponúka integračný program Medzimiesto, na ktorý ho odporučil terénny tím.

S pridelenou sociálnou poradkyňou začal pán Maroš riešiť proces oddlžovania. Následne mal pán Maroš záujem o bankový účet. Keďže si veci rád vybavoval sám, dostal od nás všetky informácie, ktoré potreboval, a účet si úspešne založil. Pán Maroš žil najskôr z dávky v hmotnej núdzi, neskôr z brigád a fušiek, prípadne zo zberu železa. Sám začal otvárať tému hľadania legálnej práce. V tom čase sme rozbiehali spoluprácu s firmou, ktorá nám ponúkala jednorázové brigády na dohodu. Pán Maroš sa im osvedčil ako zodpovedný a pracovitý človek. Po čase začala táto firma uvažovať nad rozšírením počtu pracovníčok a pracovníkov a keďže mali s pánom Marošom dobrú

skúsenosť, ponúkli mu pracovné miesto. Pán Maroš mal tak po veľmi dlhom čase regulárnu pracovnú zmluvu, výplata mu chodila na bankový účet, exekútor mu už nič nestrhával a Milan si sám platil splátky osobného bankrotu. Mal, ako to on popísal, normálnych kolegov, s ktorými chodieval na obedové menu do vývarovne. Žil, podľa jeho slov, zase ako normálny človek.

V tejto situácii sa akosi prirodzene začala otvárať téma bývania. V tom čase sa v integračnom programe uvoľnila malá garsónka v projekte Dostupné bývanie s prvkami housing first. Garsónku sme pánovi Marošovi opatrne ponúkli, keďže sme vedeli, ako je na svoju chatku naviazaný. Najskôr potreboval čas na rozmyslenie. Videli sme, že ho ponuka bývania láka, na druhej strane však zápasil s myšlienkou odchodu zo svojho doterajšieho domova. Nakoniec sa rozhodol, že to skúsi. Byt sa mu zapáčil na prvý pohľad. Páčilo sa mu, že nie je zbytočne veľký, že z okien vidí stromy vo vnútrobloku a rozumel si aj s vlastníkom. Keďže je projekt bývania časovo ohraničený, pán Maroš sa dohodol s vlastníkom bytu, že v určitom momente sa od Vagusu osamostatní a nájomnú zmluvu si uzavrie priamo s majiteľom, pričom nájom bude platiť sám v plnej výške bez príspevku z projektu. Na svoje bývalé miesto nezanevrel, chodí navštevovať ľudí zo susedstva a pri tej príležitosti si vždy skontroluje chatku.

Pani Simona

Pani Simona sa v živote veľmi sklamala. Po smrti matky ju o byt, ktorý mali zdediť spoločne, pripravil brat. Z konania svojho brata bola natoľko frustrovaná, že celé

dedenie prestala riešiť a s bratom prerušila akýkoľvek kontakt. Následné bývanie mala pani Simona neisté. Presúvala sa medzi ubytovňami a útlukami pre ľudí bez prístrešia. Po čase nabrala odhodlanie zmeniť svoju situáciu a sama sa prihlásila na sociálne poradenstvo v nízkoprahovom dennom centre Domec, kde jej sociálne poradkyne a sociálni poradcovia vysvetlili proces prihlásenia sa do projektu Bývania, ktorý je súčasťou integračného programu Medzimiesto.

Už na prvom stretnutí v Medzimieste sme si s pani Simonou dobre rozumeli. Stretnutia sa niesli v neformálnom duchu. Rozprávala nám o svojich zážitkoch, záľubách a trávení voľného času. Stretnutia plynuli, až nastal deň nastahovania, na ktorý pani Simona čakala tri mesiace. Vďaka vlastnému priestoru, času a podpore sociálnych pracovníčok si pani Simona začala postupne riešiť svoju situáciu. Prešla osobným bankrotom, čo pre ňu znamenalo zvýšenie príjmu a otvorenie ďalších možností. Časom sa ukázalo ako prioritou riešenie zdravotného stavu. Finančné, ktoré mala pani Simona po osobnom bankrote k dispozícii, využila na nákup liekov.

Projekt, cez ktorý pani Simona bývala, mal obmedzené trvanie, a tak sme čoraz častejšie rozoberali, čo bude ďalej. V tomto období bola zverejnená výzva z magistrátu mesta Bratislavy o vytvorení zoznamu klientok a klientov, s ktorými spolupracujeme, ktorí sa zaujímajú o bývanie a zároveň majú nejaký príjem. Pani Simona bola voči taketo spolupráci skeptická, už veľakrát sa v živote o niečo pokúšala a nevyšlo to. Aj v tomto prípade dostala byť až v druhom kole. Po prvotnom sklamaní prišlo opäť nadšenie a pani Simona mohla podpísať nájomnú zmluvu v byte, na ktorý čakala. V rámci spolupráce sme

pani Simone pomohli so sťahovaním. Bolo to pre ňu niečo nové, čo ešte nikdy v živote nezažila – sťahovať sa niekam, odkiaľ v dohľadnom čase nebude musieť odísť. Pani Simonu už nestraší termín, kedy sa má vysťahovať, a tento fakt jej prináša odhodlanie riešiť si ďalšie témy, ktoré sú pre ňu nové a doteraz neboli prioritné.

Výročná správa
občianskeho
zôruženía Vagus
za rok 2022

Právo práva občianskeho zôruženía

Udelené za rok 2022
v rámci Vagus

**Ako
hlasovať?**

Právo práva občianskeho zôruženía Vagus za rok 2022 je
právo práva občianskeho zôruženía Vagus za rok 2022. Právo
práva občianskeho zôruženía Vagus za rok 2022 je právo
práva občianskeho zôruženía Vagus za rok 2022. Právo
práva občianskeho zôruženía Vagus za rok 2022 je právo
práva občianskeho zôruženía Vagus za rok 2022.

Právo práva občianskeho zôruženía Vagus

Právo práva občianskeho zôruženía Vagus za rok 2022 je
právo práva občianskeho zôruženía Vagus za rok 2022. Právo
práva občianskeho zôruženía Vagus za rok 2022 je právo
práva občianskeho zôruženía Vagus za rok 2022. Právo
práva občianskeho zôruženía Vagus za rok 2022 je právo
práva občianskeho zôruženía Vagus za rok 2022.

Právo práva občianskeho zôruženía Vagus

The background image shows a museum exhibit. On the left, a woman in a dark jacket stands near a display. In the foreground, several glass jars are visible on a metal stand. One jar has the word 'Vagus' written on it in a cursive font. Another jar at the bottom is filled with small, brown, round objects, possibly seeds or coins. The overall lighting is warm and the background is slightly blurred.

OZ Vagus vo vrej- nom priestore

Časopis Z ulice

Časopis Z ulice je nový projekt Vagusu, ktorý nabral reálne kontúry pravidelného štvrťročníka v roku 2023. Obsahovo je zameraný na ľudí žijúcich v extrémnej chudobe. Rubriky sú zostavené tak, aby reflektovali témy, ktoré sa najčastejšie vyskytujú v poradenských rozhovoroch pri sociálnej práci s klientkami a klientmi Vagusu. Témy článkov zohľadňujú tiež ročné obdobia aj aktuálne spoločenské dianie. Okrem informácií, ku ktorým majú ľudia bez domova a ľudia žijúci v extrémnej chudobe sťažený prístup, prináša aj priestor na oddych a sebarealizáciu. **Časopis vysielá svojim čitateľkám a čitateľom dôležitý signál – že sú videní, počutí a na ich potrebách záleží.**

Obsah časopisu pripravujú ľudia z jednotlivých zamestnaneckých tímov, šéfredaktorkou a editorkou je Emília Čelovská z integračného programu. Sociálne pracovníčky a pracovníci Vagusu píšú články napríklad o tom, čo robíť po výkone trestu odňatia slobody, ako na osobný bankrot či ako predchádzať omrzlinám alebo úpalu. Prináša tiež inšpiratívne príbehy ľudí, ktorí zažili alebo zažívajú bezdomovecť, ale aj súťaže či čitateľský klub. Časopis tiež slúži ako informačný kanál o aktuálne dostupných sociálnych službách v meste, sezónnych témach v oblasti zdravia či sociálnych témach. Obsahuje tiež právnické či psychologické okienko, voľnočasové témy aj priestor na sebaaprezentáciu. Okolo časopisu sa počas roka vytvorila komunita čitateľiek a čitateľov, teda ľudí bez domova, ktorí do neho posielajú svoju tvorbu prostredníctvom

z ulice

magazín
občianskeho
zdrúženia Vagus

Vagus

3/2023
2023

Psychologička pre Vagus, Rečnovec a abstraktnosť,
lásky a príspevky od obcí, miest a ľudských žiakov,
cez víkend, výkon penia – a čo ďalej? Zariadenie ľudí
Odobry bankrot, Čestopis z Jandárova, Práca s penia,
Vtopy a možno možno iné...

schránky v našom nízkoprahovom dennom centre Domec, zapájajú sa do súťaží a najmä ho pravidelne čítajú.

Prostredníctvom časopisu chceme ľuďom bez domova prinášať vysokú obsahovú aj vizuálnu hodnotu. Do tvorby sme preto prizvali profesionálky a profesionálov z oblasti dizajnu. Prvé číslo časopisu Z ulice a jeho vizuálnu identitu sme vytvorili v spolupráci s agentúrou Büro Milk s.r.o. a dizajnérkou Silviou Vagrovou a vďaka finančnej podpore spoločnosti Curadent Slovakia s.r.o. Obálku vianočného čísla navrhla ilustrátorka Zuzana Smatanová. Časopis Z ulice vydávame každé 3 mesiace v náklade 500 ks. Distribuuujeme ho klientkam a klientom Vagusu vo všetkých 3 programoch úplne zdarma.

Vagus na Pohode

Vďaka nášmu dlhoročnému partnerovi Swiss Re a Európskej komisii sme mali príležitosť zúčastniť sa v roku 2023 festivalu Pohoda. Ako súčasť stanu Opravári spoločnosti sme sa celý piatok rozprávali s návštevníčkami a návštevníkmi, ktorí sa pristavili a prejavili záujem o tému ľudí bez domova. V našom infostánku mohli ľudia získať nielen zaujímavé informácie o téme bezdomovectva, ale aj Vagus merch či nepredajný magazín Z ulice. Mohli sa tiež zapojiť do kvízu o bezdomovectve a vyhrať pekné ceny. V sobotu vystúpila na Swiss Re stage naša koordinátorka dobrovoľníctva Martina Panukuchová v diskusii o potrebách a limitoch dobrovoľníctva a darčovstva.

SÚŤAŽ

Čo sa vrhol, to má miesto
Napíšte do rybičky, vložte
a sm Vagus za kráľ

Pravidlá súťaže a ďalšie informácie:

Pravidlá súťaže

Pravidlá súťaže

Pravidlá súťaže

Pravidlá súťaže

Pravidlá súťaže

A man in a red jacket and hood sits on a brick in a destroyed building. The background shows rubble and a window with a view of trees. A yellow banner is overlaid at the bottom.

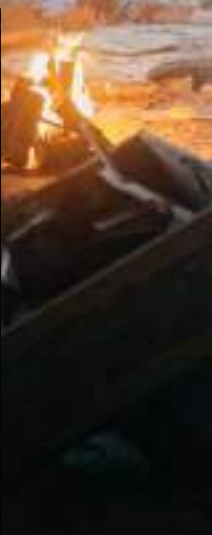
Vagus

Darujte
2% z dane
na pomoc ľuďom
bez domova

Ďakujeme.

Ľudia,
ktorých život
nešetril,
už nemajú
z čoho šetriť.

Viac na www.vagus.sk

Ľudia, ktorých život nešetrí, už nemajú z čoho šetriť

Stúpajúce ceny potravín a energií zasiahli aj ľudí bez domova a tí si mohli dovoliť kupovať stále menej potravín. Bývanie sa stalo ešte nedostupnejším a prekonávanie kríz náročnejším. Práve na túto aktuálnu situáciu sme sa rozhodli reagovať v kampani Ľudia, ktorých život nešetrí, už nemajú z čoho šetriť, ktorá vyzývala širokú verejnosť na darovanie 2 % zo svojej dane práve Vagusu.

Na kampani sme spolupracovali s kreatívnou agentúrou Mannshaft a produkčnou agentúrou Toxpro. Video, ktoré bolo hlavným formátom kampane, režíroval režisér Teo Kuhn. Významným partnerom pri kampani bola mediálna agentúra Unimedia, ktorá zabezpečila nasadenie rádio spotov pro bono. Kampaň **Ľudia, ktorých život nešetrí, už nemajú z čoho šetriť**, ktorú sme realizovali v roku 2023, sa stala najúspešnejšou kampaňou na 2 % a priniesla najviac finančných prostriedkov prijatých z asignácie 2 % za celú históriu Vagusu. Veľmi pekne ďakujeme partnerom a najmä všetkým darkyniam a darcom.

Je o 5 minút 12 pre naj- zraniteľnejšiu skupinu ľudí

Zima je pre Vagus najdôležitejším komunikačným obdobím v roku. Každoročne preto pripravujeme kampaň zameranú na rozširovanie komunity podporovateľiek a podporovateľov a na zbieranie finančných prostriedkov na chod združenia. Zároveň využívame momentum zimy a vianočného obdobia, keď vnímame zvýšenú pozornosť verejnosti a médií voči ľuďom bez domova, na búranie predsudkov a scitlivovanie voči ľuďom žijúcim v extrémnej chudobe.

V zimnej kampani s názvom **Je o 5 minút 12 pre najzraniteľnejšiu skupinu ľudí** sme sa zamerali na osudy ľudí, ktorí bývanie ešte majú, no stačí málo, aby oň prišli. Hlavnou hrdinkou spotu bola žena v dôchodkovom veku, ktorá stratila manžela a súhrou rôznych životných okolností sa dostala do situácie, že jej hrozilo vysťahovanie. V kampani sme chceli ukázať, že pomáhame nielen ľuďom bez domova, ale aj ľuďom, ktorým strata domova ešte len hrozí. Včasná odborná pomoc, ktorú poskytujeme, dokáže zabrániť tomu, aby sa človek ocitol na ulici. Vyzývali sme ľudí zo širokej verejnosti, aby nám pomohli ochrániť tých najzraniteľnejších pred stratou domova. Príbeh hlavnej hrdinky kampane, pani Milky,

Je o 5 minút 12

pre najzraniteľnejšiu skupinu ľudí

bol inšpirovaný skutočnými príbehmi ľudí, s ktorými pracujeme v integračnom programe Medzimiesto.

Za kreatívnu ideu kampane vďačíme agentúre Mannshaft, za produkciu spotu produkčnej agentúre Toxpro a za mediálne nasadenie mediálnej agentúre Unimedia.

Noc vonku 2023

Na Slovensku žije viac ako 71 000 ľudí bez domova a ďalších približne 890 000 ľudí žije na hranici chudoby alebo sociálneho vylúčenia. Prehlbujúca sa chudoba je vážny problém, ktorý je nutné riešiť systémovými opatreniami. Naším tradičným podujatím Noc vonku sme opäť apelovali na to, že ochrana tých najzraniteľnejších skupín obyvateľstva by mala byť v našej spoločnosti prioritou. Pri príležitosti 10. ročníka Noci vonku sa toto podujatie konalo po prvýkrát celoslovensky.

Podujatie sa uskutočnilo v 6 slovenských mestách a bratislavská Noc vonku prebehla na dvoch miestach. Hlavný program, ktorý sa konal v Novej Cvernovke, otvorila príhovorom prezidentka Slovenskej republiky, pani Zuzana Čaputová, ktorá tiež prevzala záštitu nad podujatím. Následnej diskusie sa zúčastnil verejný ochranca práv Róbert Dobrovodský, sociologička Zuzana Kusá, naša riaditeľka Alexandra Kárová a diskusiu moderovala Zuzana Kovačič Hanzelová.

O hudobný program sa postarala kapela Fallgrapp a špeciálny kvíz moderoval komik Samo Trnka. Tradičné čítanie rozprávky na dobrú noc bolo tentokrát v podaní

NOC VONIKU 2023

herca Juraja Hrčku a herečky Evy Gribovej. Ľudia mohli spolu s Vagusom stráviť noc v areáli Novej Cvernovky. Ráno sme si spoločne s účastníčkami a účastníkmi dali palacinky a dobrú kávu.

Ďalšia Noc vonku prebehla v kultúrnom priestore Pink Whale, kde pred spaním odohrala benefičný koncert kapela Modré hory, Tamara Kramar a Zabiť Františka. Výťažok bol venovaný na chod združenia.

Do organizácie Noci vonku sa s vlastným programom zapojili aj mesto Pezinok, Nádvorie v spolupráci s Trnavskou arcidiecéznou charitou v Trnave, Stanica Žilina-Záriečie, Záhrada - Centrum nezávislej kultúry v Banskej Bystrici a Slobodná škola s Ťahanovskou záhradou v Košiciach.

Za vizuálnu identitu 10. ročníka Noci vonku vďačíme grafickému dizajnérovi Marekovi Menkemu a ilustrátorky Ivane Šátekovej. Našimi partnermi boli Bystriny, Denník SME, Nová Cvernovka a ITB Development. Ďakujeme všetkým, ktorí sa zapojili.

LIST
MOSPRÁVY A O KR

Ocenenia v sociálnej oblasti a v oblasti komunikácie

V auguste 2023 prebrala naša riaditeľka Alexandra Kárová **Pamätný list predsedu Bratislavského samosprávneho kraja ako ocenenie za rozvoj a reprezentáciu kraja**. Ocenenie bolo Vagusu udelené najmä za prácu počas pandémie, keď sme ľuďom bez domova zabezpečovali prístup k ochranným pomôckam, testovaniu a očkovaniam. Naším cieľom je predovšetkým zlepšenie kvality života ľudí, ktorí žijú v extrémnej chudobe. To, že sa našej práci dostáva aj takého uznania a pocty, si nesmierne vážime.

Téma bezdomovectva je komunikačne veľmi náročná najmä v dôsledku stále pretrvávajúcich stereotypov v spoločnosti. Našou prioritou bolo aj v roku 2023 prinášať do verejného priestoru komunikačný obsah, ktorý by prispieval k scitlivovaniu, vytváral hlbšie povedomie o ľuďoch žijúcich v extrémnej chudobe, ako aj spoločenskú objednávku na systémové riešenie chudoby na Slovensku. Dôležitou súčasťou komunikácie bolo tiež rozširovanie komunity podporovateľiek a podporovateľov Vagusu a starostlivosť o ňu.

Veľmi si vážime, že našu snahu komunikovať tému bezdomovectva zrozumiteľne, kreatívne a s výsledkami, oceňujú aj authority v oblasti komunikácie. V roku 2023 uspeli naše kampane a komunikačné výstupy hneď v niekoľkých komunikačných súťažiach. V medzinárodnej súťaži **Zlatý Středník** získal newsletter Vagusu, ktorý je dôležitým nástrojom na vytváranie a udržiavanie stabilnej komunity ľudí okolo združenia, **2. miesto v kategórii Newsletter**. Na prestížnej súťaži PR výstupov **Prokop** bola ocenená fundraisingová kampaň „**Hlad trápi aj ľudí na Slovensku**“ striebrom. V celoslovenskej súťaži kreativity Zlatý klinec získali naše kampane na 2 % a hiringová kampaň až **5 ocenení v 4 kategóriách**.

Významný podiel na kvalite komunikačných výstupov majú naši odborní partneri, ktorí nám pomáhajú s kreatívnou stránkou kampaní a reklamnou produkciou. Veľká vďaka patrí za profesionálnu a zároveň ľudskú a priateľskú spoluprácu kreatívnej agentúre Mannshaft a produkčnej agentúre Toxpro.

**Komuni-
ta našich
podporo-
vateľov
a podpo-
rovateľiek**

Komunitu našich podporovateľov a podporovateľiek tvorí veľké množstvo subjektov aj jednotlivcov, za čo sme nesmierne vďační. Sú to zástupcovia a zástupkyne štátnej správy, samosprávy, vzdelávacích a umeleckých inštitúcií, firiem, obchodov, reštaurácií, nadácií, mimovládok a iniciatív, patria tu však aj naši spolupracujúci dobrovoľníci lekári a lekárky, dobrovoľníci a dobrovoľníčky z Domca, ľudia, ktorí prenajímajú svoje byty našim klientom a klientkam, darcovia a darkyne z radov širokej verejnosti. Všetky menované subjekty a jednotlivci sú voči ľuďom žijúcim v extrémnej chudobe citliví a vnímaví. Podávajú im pomocnú ruku a podporujú naše aktivity ako finančne, tak aj materiálne či v rámci dobrovoľníctva. Nie je možné vymenovať všetkých týchto ľudí. Navyše, o dobrých skutkoch mnohých ani nevieme.

Chceme sa však poďakovať tisícom individuálnych daryň a darcov, ktorí podporili naše aktivity finančne, ľuďom ktorí sa zapojili do materiálnych zbierok, ľuďom, ktorí scilitlivujú okolie napríklad zdieľaním našich príspevkov na sociálnych sieťach a ľuďom, ktorých mená nikdy nespoznáme, no ktorí spolu s nami pomáhajú našim klientom a klientkam v každodenných situáciách. Špeciálne ďakujeme našim pravidelným daryňiam a darcom, vďaka ktorým môžeme robiť našu prácu systematickejšie a efektívnejšie plánovať ďalšiu činnosť.

PODPORA OD ŠTÁTU A SAMOSPRÁVY

Štát a samosprávu vnímame v oblasti ukončovania bezdomovectva a jeho predchádzania ako najprirodzenejších partnerov. Okrem systémových zmien je potrebné podporovať subjekty, ktoré pracujú s ľuďmi bez domova. Ďakujeme za finančnú podporu a spoluprácu nasledovným

subjektom štátu a samosprávy:

- Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR
- Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR
- Implementačná agentúra Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR

- Magistrát hlavného mesta SR Bratislavy
- Mestská časť Bratislava - Karlova Ves
- Mestská časť Bratislava - Rača
- Mestská časť Bratislava - Staré Mesto

- Mestská knižnica v Bratislave
- Slovenská národná galéria
- Slovenské národné divadlo

PODPORA OD NADÁCIÍ A OD PARTNERSKÝCH ORGANIZÁCIÍ Z TRETIEHO SEKTORA

Ďakujeme firemným donorom, ktorí prostredníctvom svojich nadácií podporujú naše programy a ľudí bez domova. Ďakujeme kamarátom a kamarátkam z tretieho sektora, s ktorými spolupracujeme v boji s chudobou a bezdomovectvom:

- Nadácia ESET
- Nadácia Ivany Christovej
- Nadácia KIA
- Nadácia Otvorenej spoločnosti
- Nadácia Pontis
- Nadácia rodiny Kúšikovcov
- Nadácia Slovenskej sporiteľne
- Nadácia SPP

- Nadácia Tesco
- Nadácia VÚB
- Nadácia ZSE
- Centrum pre filantropiu
- Darujme.sk
- Depaul Slovensko
- InTyMyta
- Ľudia ľuďom
- Medzinárodný filmový festival Jeden svet
- Nová Cvernovka – Kreatívne a kultúrne centrum
- OZ Proti prúdu
- OZ Stopa
- Socia – Nadácia na podporu sociálnych zmien
- Susedia na dvore

FIREMNÍ PARTNERI

Väčšinu našich aktivít by sme neboli schopní uskutočňovať bez komunity, ktorej záleží na ľuďoch bez domova. Patria tu nadnárodné korporácie a domáce firmy z rôznych biznis sfér. Sme vďační nielen majiteľom a majiteľkám či konateľom a konateľkám, ale aj konkrétnym zamestnancom a zamestnankyniam, vďaka ktorým bola naša spolupráca nielen prospešná, ale aj ľudsky veľmi príjemná:

- Accace k. s.
- Accenture, s.r.o.
- ALLEN & OVERY, ORGANIZAČNÁ ZLOŽKA BRATISLAVA
- AUTOPOLIS, a.s.
- BASF Slovensko spol. s.r.o.
- Beckman Coulter Slovenská republika s. r. o.
- Bistro St. Germain s.r.o.
- Bratiska, s.r.o.

- Büro Milk s.r.o.
- CONCENTRIX SERVICES SLOVAKIA s. r. o.
- Concircle Slovensko s.r.o.
- Cotté
- CRESCO REAL ESTATE a.s.
- CURADEN Slovakia s.r.o.
- Chlieb náš
- Dell s.r.o.
- Deloitte Audit s.r.o.
- DIGILINE, spol. s.r.o.
- Ernst & Young, s.r.o.
- Generali Poistovňa, pobočka poisťovne z iného členského štátu
- GreenWay Infrastructure s.r.o.
- GymBeam s.r.o.
- Humana People to People Slovakia s.r.o.
- Hurican Slovakia, s.r.o.
- ING Bank N.V., pobočka zahraničnej banky
- iProspect
- ITB Development a.s.
- Kaufland Slovenská republika v.o.s.
- Kedros, a.s.
- KUEHNE + NAGEL, s.r.o.
- Lamitec, spol. s.r.o.
- Lenovo (Slovakia) s.r.o.
- Lidl Slovenská republika, s.r.o.
- Lucron Group, a.s.
- Mannschaft, s.r.o.
- MEGGLE Slovakia s. r. o.
- Mercedes-Benz Slovakia s.r.o.
- Monoid s.r.o.
- Nay a.s.
- Nestlé Slovensko s.r.o.
- Orange Slovensko, a.s.

- Philip Morris International
- Philip Morris Slovakia s.r.o.
- Playground 13
- Premium Brands s.r.o.
- PS:Events, s.r.o.
- PricewaterhouseCoopers Slovensko, s.r.o.
- Rajo
- Regal Burger, s.r.o.
- Seesame, s.r.o.
- Slevomat.cz, s.r.o.
- Slovenská elektrizáčná prenosová sústava, a.s.
- SLOVNAFT, a.s.
- Sportradar Slovakia s.r.o.
- Swiss Re Corporate Solutions Services s.r.o.
- Swiss Re Foundation
- ŠMAK s.r.o.
- TESCO STORES SR, a.s.
- TEXTIL HOUSE, s.r.o.
- the Bridge - English Language Centre, s.r.o.
- TMF group s.r.o.
- Trnka Gastronomy, spol. s.r.o.
- Tunguska s.r.o.
- ui 42 spol. s.r.o.
- UNIMEDIA, s.r.o.
- Up Déjeuner, s.r.o.
- Up Slovensko, s.r.o.
- VISIBILITY s.r.o.
- WAVEMAKER Slovakia s.r.o.
- Yanfeng International Automotive Technology Slovakia s.r.o.
- Yeme s.r.o.
- YIT Slovakia a.s.
- Zľavomat
- Zurich Insurance Company Lt

Špeciálne ďakujeme novým partnerom z Talianska – Intesa Sanpaolo a Medici per la Pace, vďaka ktorým sme v roku 2023 rozšírili zdravotnú starostlivosť a psychologickú pomoc pre ľudí bez domova do doteraz nebývalých rozmerov.

STRETNUTIE PARTNEROV, PODPOROVATELIEK A PODPOROVATEĽOV VAGUSU

Komunita ľudí, ktorí stoja pri Vaguse, je pre nás nesmierne dôležitá. Patria tu naše dlhoročné podporovateľky a podporovatelia, zástupkyne a zástupcovia firiem, štátnej správy a samosprávy, prenajímateľky a prenajímatelia bytov v projekte Bývanie, dobrovoľné lekárky a lekári, dobrovoľníčky a dobrovoľníci či bývalé zamestnankyne a zamestnanci, teda ľudia, ktorým záleží na ľuďoch bez domova. Vagus párty, ktorú už tradične organizujeme v septembri, sa stala našou peknou tradíciou. Tento rok sa opäť podarilo vytvoriť výnimočnú atmosféru a osobnú príležitosť na vyslovenie vďaky za ich podporu. Podujatie je zároveň priestorom na odprezentovanie výsledkov za predchádzajúci rok a predstavenie aktuálnej Výročnej správy, ktorú vždy pripravujeme formou knihy.

Vagus párty sa konala v priestoroch Ateliéru Svetlák v Novej Cvernovke. Večerom nás sprevádzala moderátorka Kristína Tormová a o nezabudnuteľnú atmosféru sa postarala kapela Polemic.

Zdroje

Aliancia. Volebný program Aliancie [online]. Dostupné na: <https://lnk.sk/hfn3> [cit. 2024-03-05].

Bratislavský samosprávny kraj (2020). Konceptia sociálnej inklúzie Bratislavského samosprávneho kraja na roky 2020 – 2030 [online]. Dostupné na: <https://lnk.sk/vzfo> [cit. 2024-03-05].

Databáza DATAcube. Štatistický úrad Slovenskej republiky (2023). Začaté, dokončené a rozostavané byty podľa druhu [online]. Dostupné na: <https://lnk.sk/ysty> [cit. 2024-03-05]

Deloitte. Property Index [online]. Dostupné na: <https://lnk.sk/xnp7> [cit. 2024-03-05].

Demokrati. Plán pomoci ľuďom. Volebný program strany Demokrati [online]. Dostupné na: <https://lnk.sk/kuxd> [cit. 2024-03-05].

DRÁB, J., MIKUDOVÁ, J., BODÁČZOVÁ, M., & ANTALOVÁ, V. (2019). Práca s ľuďmi bez domova prináša ovocie celej spoločnosti. Analýza vplyvu aktivít OZ Vagus na verejné financie [online]. Bratislava (IEP).

HLAS - sociálna demokracia. Rezortný program [online]. Dostupné na: <https://lnk.sk/exs8> [cit. 2024-03-05].

Hnutie Republika. Program na obnovu Slovenska [online]. Dostupné na: <https://lnk.sk/szio> [cit. 2024-03-05].

Hnutie Slovensko. Program 2023 [online]. Dostupné na: <https://lnk.sk/labv> [cit. 2024-03-05].

Hospodárske noviny. (2024) Pacienti s dlhom na zdravotných odvodoch by už nemali mať obmedzený prístup k zdravotnej starostlivosti [online]. Dostupné na: <https://lnk.sk/ldkn> [cit. 2024-03-05].

IVANČÍKOVÁ, L., PODMANICKÁ, Z., VANIŠOVÁ, L., a kol. (2023). Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2021: Národná analytická správa. Bratislava: Štatistický úrad Slovenskej republiky.

KDH. Lepšie. 2023. Volebný program [online]. Dostupné na: <https://lnk.sk/irez> [cit. 2024-03-05].

KLÁSEKOVÁ, M., (2023). Po Amsterdame je najťažšie dostupné bývanie v Bratislave. Slovensko v rebríčku vedie [online]. Denník E. Dostupné na: <https://lnk.sk/pvqx> [cit. 2024-03-05].

Magistrát hlavného mesta SR Bratislavy a. Ľudia bez domova sa rátajú [online]. Dostupné na: <https://lnk.sk/ywal> [cit. 2024-03-05].

Magistrát hlavného mesta SR Bratislavy b. Rozvoj nájomného bývania [online]. Dostupné na: <https://lnk.sk/fih6> [cit. 2024-03-05].

Magistrát hlavného mesta SR Bratislavy c. Štartujeme súťaže na výstavbu nových nájomných bytov [online]. Dostupné na: <https://lnk.sk/ntck> [cit. 2024-03-05].

Magistrát hlavného mesta SR Bratislavy d. Hlavné mesto poskytuje ľuďom bez domova krízovú pomoc [online]. Dostupné na: <https://lnk.sk/sypy> [cit. 2024-03-05].

Magistrát hlavného mesta Bratislavy e. Komunitný plán sociálnych služieb hlavného mesta SR Bratislava na roky 2023 – 2030 [online]. Dostupné na: <https://lnk.sk/prd7> [cit. 2024-03-05].

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR a. Národná koncepcia prevencie a ukončovania bezdomovstva [online]. Dostupné na: <https://lnk.sk/xaer> [cit. 2024-03-05].

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny b. Správa o sociálnej situácii obyvateľstva Slovenskej republiky za rok 2022 [online]. Dostupné na: <https://lnk.sk/mbdy> [cit. 2024-03-05].

ONDRUŠOVÁ, D., GERBERY, D., FICO, M., FILADELFIOVÁ, J., GRANDTNEROVÁ, L., LORENZ, I.a (2015). Ľudia bez domova: príprava a realizácia empirického výskumu, analýza nástrojov prevencie a riešenia bezdomovectva. Bratislava (IVPR).

ONDRUŠOVÁ, D., GERBERY, D., FICO, M., FILADELFIOVÁ, J., GRANDTNEROVÁ, L., LORENZ, I.b (2016). Záverečná správa z výskumu a sčítania ľudí bez domova na území mesta Bratislavy v roku 2016. Bratislava (IVPR).

ONDRUŠOVÁ, D., TURKOVIČ, Z., GERBERY, D.c (2022) Housing first Bratislava: Dostupné bývanie so sociálnou podporou. Priebežná správa z výskumu. Bratislava (IVPR).

Progresívne Slovensko. Plán pre budúcnosť [online]. Dostupné na: <https://lnk.sk/pps3> [cit. 2024-03-05].

Sloboda a Solidarita. Program ekonomického rastu 2023 [pdf]. Dostupné na: <https://lnk.sk/yapu>

SMER-SD. Sociálny štát [online]. Dostupné na: <https://lnk.sk/hc38> [cit. 2024-03-05].

SME RODINA. Volebný program 2023 [online]. Dostupné na: <https://lnk.sk/gud3> [cit. 2024-03-05].

SNS. 15 programových priorit Slovenskej národnej strany pre Slovensko [online]. Dostupné na: <https://lnk.sk/do15> [cit. 2024-03-05].

ŠEDOVIČ, M., MARKOVIČ, F. (2022). Analýza finančných tokov hlavného mesta SR Bratislavy a jej mestských častí na výkon sociálnej pomoci. Bratislava: Magistrát hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy.

Štatistický úrad SR a. Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2021 [online]. Dostupné na: <https://lnk.sk/jdx4> [cit. 2024-03-05].

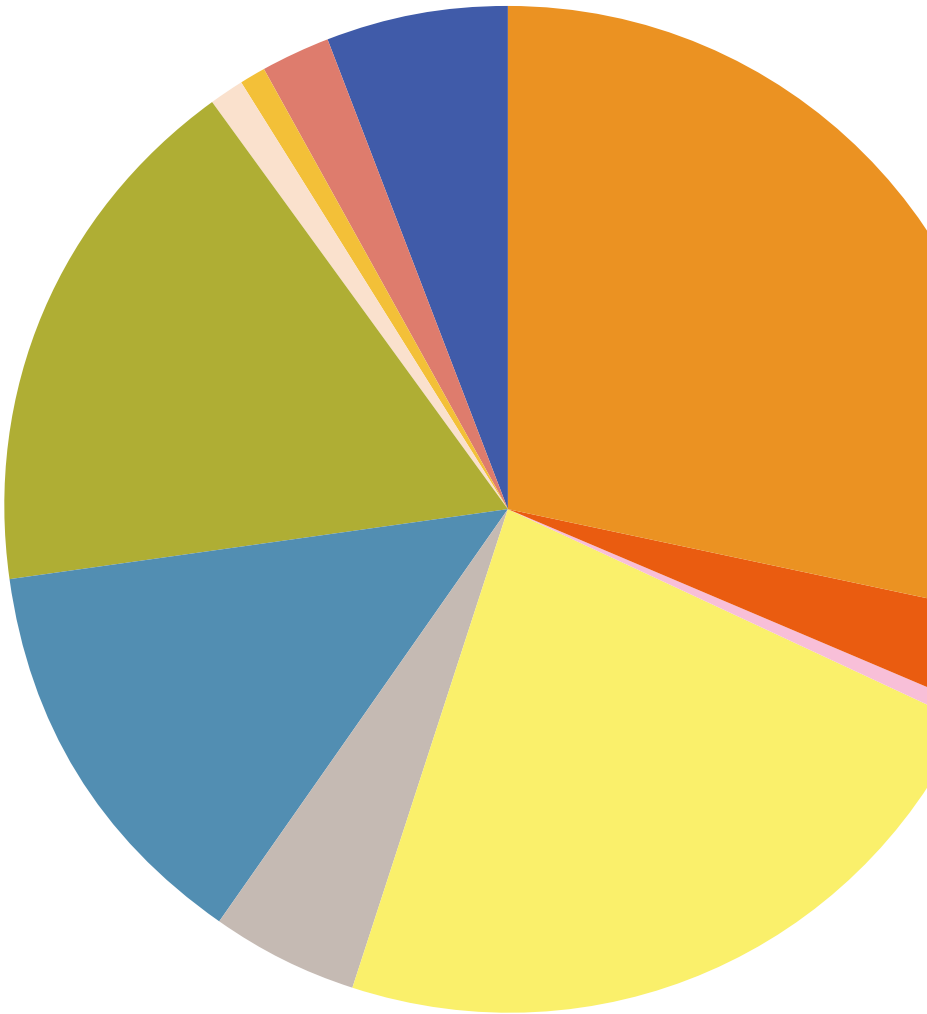
Štatistický úrad SR b. EU SILC 2022 - Indikátory chudoby a sociálneho vylúčenia [online]. Dostupné na: <https://lnk.sk/epij> [cit. 2024-03-05].

Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny. Príspevok na bývanie sa od júla zvýši. Zavádza sa aj diferenciacia súm podľa počtu členov domácnosti [online]. Dostupné na: <https://lnk.sk/pjv1> [cit. 2024-03-05].

Financie

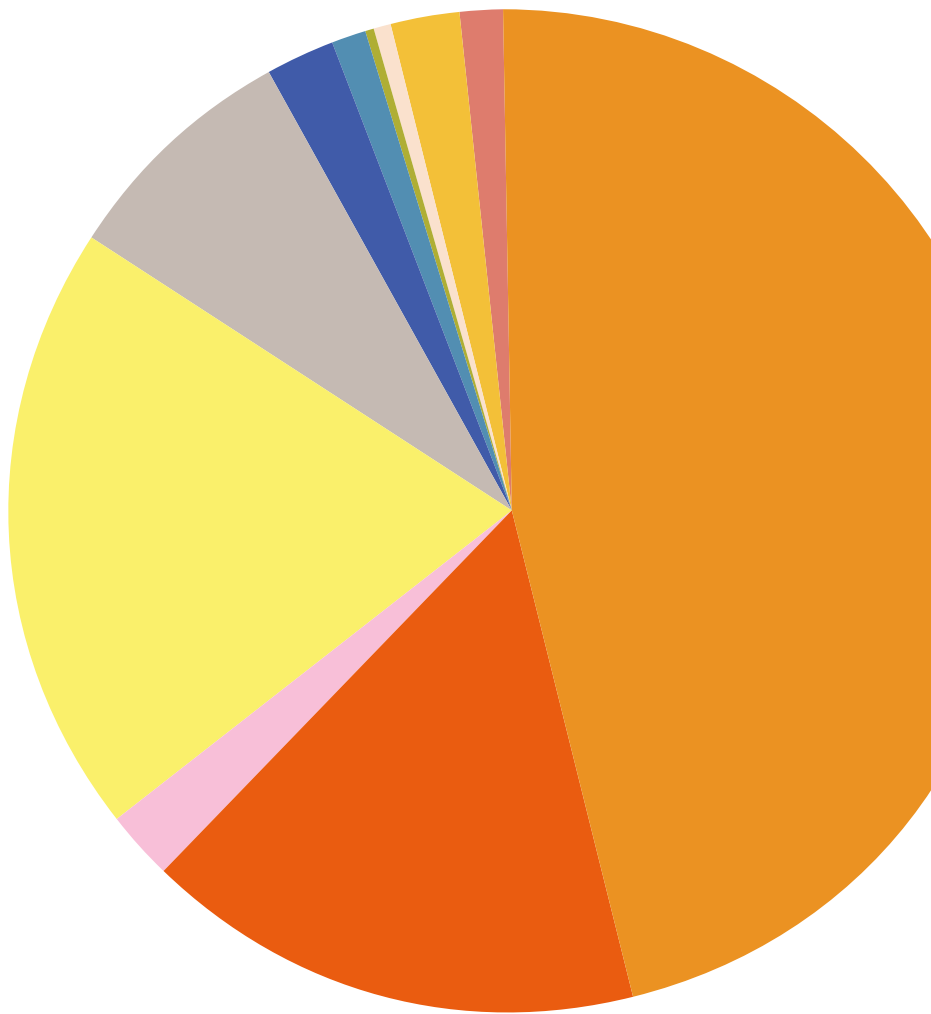
Vaguis

Výnosy

-
- **28,4 %**
Magistrát Hlavného Mesta SR Bratislava
 - **3,2 %**
Bratislavský samosprávny kraj
 - **0,4 %**
Mestské časti Hlavného Mesta SR Bratislava
 - **23,0 %**
Ministerstvo práce, soc. vecí a rodiny
 - **4,7 %**
Ministerstvo investícií, reg. rozvoja a informat. SR
 - **5,8 %**
Príspevky z podielu zaplatenej dane (2%)
 - **13,2 %**
Dary a príspevky od fyzických osôb
 - **17,1 %**
Dary a príspevky od právnických osôb
 - **1,1 %**
Materiálne dary
 - **1,0 %**
Dobrovoľnícka práca
 - **2,0 %**
Ostatné výnosy

Náklady podľa druhov

- **46,4 %**
Mzdy zamestnancov a zamestnankýň
- **16,0 %**
Odvody zamestnávateľa
- **2,3 %**
Zákonné sociálne náklady
- **19,8 %**
Služby
- **7,7 %**
Spotreba materiálu
- **2,1 %**
Spotreba energie
- **1,2 %**
Opravy a udržiavanie
- **0,2 %**
Cestovné náklady
- **0,6 %**
Reprezentačné náklady
- **2,4 %**
Iné ostatné náklady
- **1,4 %**
Odpisy

Náklady podľa programov

- **31,8 %**
Domec
- **25,7 %**
Medzimiesto
- **14,9 %**
Streetwork
- **27,6 %**
Režijné náklady

V roku 2023 nenastali zmeny v zložení štatutárneho orgánu občianskeho združenia. Občianske združenie vykázalo k 31. 12. 2023 celkový majetok vo výške 846 767,42 EUR a záväzky vo výške 61 221,43 EUR. Štruktúra majetku, vlastných a cudzích zdrojov občianskeho združenia sú uvedené v účtovnej závierke k 31. 12. 2023